

12 RÖPIRAT.

Budapest

1882. május 15.

II. évfolyam

VIII. füzet.

A zsidó harctérről

– Havi szemle. –

(A baltái katasztrófa. Zsidóellenes kitérőek Oroszország egyéb helyein. Kripto-semita és muszaj-zsidóbarát „keresztény földbirtokosok.” – Az orosz kormány újabb adminisztratív rendszabályai. A megvesztegetett muszka hivatalnokok. Ignatyev gróf belügyminister zsidóügyi törvényjavaslata, a kit a zsidólapok hiába menesztenek. A „Pester Lloyd” nihilisztikus fenyegetőzése III. Sándor czár ellen. – újabb zsidó intervenczionális kísérletek. Az északamerikai Egyesült Államok diplomáciai intervencziója. Anti-chinaizmus és anti-semitizmus. – A zsidók tömeges kivonulása Oroszországból. A bródyi zsidótábor. Lembergi bulletinek a zsidó kivándorlás folyamatáról. A muszka-zsidó kivándorlási mozgalom hullámainak átcsapása Magyarországra. A londoni Mansion-house-i zsidó bizottság tagjai: báró Montague és Dr. Asher, Wahrmann Móricz vezetése mellett Tisza Kálmán miniszterelnöknél. Terv a muszkaországi zsidóknak Bosniába való telepítése iránt. – Könyöradománygyűjtés a muszkaországi zsidóik részére. Az „Alliance israelite universelle” gyűlése Berlinben. Crémieux és Disraeli egyetemes zsidóügyi politikájának bukása. – Bécsi philosemita gyűlések. A zsidók zsoldjában levő bécsi szociáldemokratia. – Az antisemita gyűlések betiltása az osztrák kormány által. Taaffe grófnak és kormányának elítélése a németországi független sajtó részéről. „Schlafe, Jüdchen, schlafe!” – A bécsi reform-egyletnek az osztrák birodalmi tanácshoz intézett és Schönerer képviselő által beadott kérvénye az oroszországi zsidóknak Ausztriában való megtelepedése ellen. – Palaestina gyarmatosításának kérdése. – A németországi „Szabadon-gondolközők szövetségeinek és Renan Ernőnek nyilatkozatai a zsidókérdésben. – XIII. Leo pápa encyclicája. – A pásztoi zsidóügy befejezése. – Szatmármege feliratának pártolása Esztergom, Somogy, Heves, Torontál sat. megyék részéről. Szatmármege körlevelének tárgyalása Somogy megye közgyűlésén. – A zemplénmegyei antisemita mozgalom „elnyomása.”

A lapoknak jóval az elmúlt húsvéti ünnepek előtt közölt azon hiriei, hogy ez ünnepek alatt Oroszországban zsidóellenes kitérőek vannak készülöben, csak némileg nyertek megerősítést, a mennyiben általános kitérésre ezúttal nem jött a dolog; de a Dél-Oroszország egy városában történtek elég okot adtak az egész világ zsidó lapjainak, a szörnyűködés egész skáláját produkálhatniuk. Értjük itten a Podolia tartomány Balta nevű, túlnyomólag zsidó lakossággal bíró városának katasztrófáját, a melyhez se a múlt évi elizabetgrádi és kievi, se a varsói eseményeket még csak hasonlítani sem lehet.

A katasztrófa lefolyása a zsidó „Neue freie Presse” ápril 21-ki száma szerint a következő volt:

„Húsvéthétfőn reggel egy csapat földműves, gyerkőcz és városi lakos megtámadta a zsidó lakházakat azon városrészben, melyet a „tö-

rok” városrészek hívnak, és kövekkel bedobálta az ablakokat. A csapat mindinkább nagyobbodott s mind támadóbbá vált, úgy, hogy a zsidók végre kényszerülve lettek magukat védelmezni. Harcz keletkezett, s a zsidóknak sikerült a tömeget visszaűzni. A rendőrség, a mely a tömegnek a zsidók elleni rohama alatt semmit sem tett, most kivonult, rárontott a zsidókra, sokakat közülök elfogott, egyúttal kijelentvén, hogy a zsidóknak nem kell magukat védelmezniük. Önmagától értetődőleg ezáltal a tömeg új megtámadásra lett felbátorítva, a mely azonban csak akkor következett be, a midőn egy sereg földműves a közelfekvő falukból a városba jött.

Egyetlenegy zsidó család se lett a fosztogatásnál megkímélve; 3500 család szenved Baltában éhséget, s aggodalommal telvék el, hogy nem mészárolják-e le őket. Tegnapig 10 halottat és 121 sebesültet találtak. A sebesültek egy részét az odessai zsidókórházba szállították. A nyomor nagy és segély a külföldről sürgősen szükséges, mert nyilvános pénzgyűjtéseket a kárvallottak segélyezésére a kormány nem enged meg, a titkos gyűjtéseket pedig szigorúan bünteti. Az eddig okozott kár mintegy 2 millió rubelt tesz ki.

Kevésbé súlyosak voltak a kihágások a zsidók ellen Hotzelevóban, Duboszárbán és Oknában. A hangulat a zsidók közt iszonyú nyomott; még hevesebb kitérősektől tartanak a többi kis városokban.

A Baltában megölt zsidóknak eddig ismeretes nevei a következők: Slichovszki Baruch, Schneyr Lekermayer, Katrev Baruch, Kusnir Jakab. Az előbb gazdag volt kereskedők közül, a kik most koldusbotra jutottak, a következőket említik: Blank testvérek, Karschenbaum, Barski, Piszárovszki, Wachs, Poznánzski, Kriszi, Duchovni, Versudszki, Vollovicz, Bassin” sat. (Amint e neveken is látható, a zsidó-név-muszkásítás Oroszországban meglehetősen általános dolog; hanem szintűgy mint nálunk a zsidó-névmagyarosításnak, úgy Oroszországban a zsidó-névmuszkásításnak sincs semmi haszna; a zsidó azért csak zsidó marad. Ezt különösen ajánljuk figyelmébe a mi, a zsidó-névmagyarosításért élő-haló bolondjainknak. – Szerk.)

Ugyancsak a baltái katasztrófáról a „Golosz” zsidó levelezője a következő részletes tudósítást közli:

„Odessában hírek szárnyaltak egy zenebonáról Baltában; beszéltek 60 felnőttől és 30 gyermekről, a kik állítólag megölettek. Beszélték, hogy Balta földig le lett rontva. A „Golosz” levelezője Baltába utazott. Még mielőtt a városba ért volna, már látta a rombolás nyomait. Az utczákon úgy látszott, mintha hó feküdnék. Még a házak tetői is hóval látszottak borítva lenni, úgyszinte a fák is mintha tele lettek volna virággal. A város belsejébe érve, borzasztó látványt talált. Az utczákon bútor, fűszer- és díszműárúk sat. maradványai szerteszét hevertek, a házakban csak a pusztá falak maradtak. Gyalogsági őrzatok czirkáltak a városban s úgy nézett ki az egész, mintha a város egy makacs küzdelem után az ellenség által bevétetett volna. A levelező kérdező a katonáktól, hogy hol szállhatna meg, s azt a választ kapta, hogy azt senki sem tudhatja, mert minden szétzúzatott. Végre a levelező egy zugra talál, a hol holmnt biztosságba helyezheti. Hét órán át szemle alá veszi erre a várost, hogy mindent lásson, és meggyőződik arról, hogy betűszerint minden, a mi zsidóé volt, szétzúva és megsemmisítve van. Balta, Ber-

dicseven kívül, Oroszországnak zsidók által legsűrűbben lakott városa. A hivatalos adatok szerint ott 18,800 lakos volna, köztük 8000 zsidó. Ezek azonban 1870-ki adatok. E pillanatban csak egyedül zsidó 20,000, mond húsz ezer lakik ebben a városban. A levelező a zsidó házak számát bizonyossággal nem tudhatta meg. Mindenesetre felül vannak e házak ezerén. Mindezen házakból semmi sem maradt fen, mint a pusztá vázak. Az egész zsidó lakosságnak Baltában most se ruhája, se tápláléka, se ágya, se edénye, se bármiféle házi eszköze nincsen. S ha még hozzátesszük, hogy egyetlenegy házban se maradt egy sütőkemencze sem, akkor fogalmunk lehet a zsidók kétségbeesett helyzetéről, a kiknek több nap óta egy falat kenyér se volt a szájukban, és betűszerinti értelemben éheztek, mígnem Odessából néhány hordó kenyér érkezett. Ez azonban csak egy csepp víz a forró köre öntve volt, az általános éhség nem volt lecsillapítható. Gyorsan kijavítottak néhány kemenczét, s april 14-én kezdtek sütni, de még ekkor se voltak képesek minden éhezőt kielégíteni. A levelező elment arra a helyre, a hol a kenyeret kiosztották. Tolongás, lárma, kiabálás, siránkozás volt itt, és százak nyújtották ki kezüket kenyér után. Szívszaggató látvány volt. A tegnap még gazdagok ma koldusok és éhséget szenvedők! A logika nem képes megmagyarázni azt, hogy mindez nem valamely elemi csapás vagy egy ellenséges betörés folytán történt, hanem hogy azok műve, a kikkel a szerencsétlenek még néhány órával ezelőtt összekötetésben állottak, s a kikkel egyenlő (?) érdekeik voltak. A következményeket tekintve/minden, a Délen előfordult antisemita zenebona elhalványodik az előtt, a mi alig harmincz óra lefolyása alatt Baltán történt.

Miloradovics kormányzó csak april 12-én érkezett meg, azonnal egy kiáltványfélélt bocsátott ki, s azóta nem volt zenebona. Már most az a kérdés támad, miért nem jött korábban a kormányzó, hogy a bajnak elejét vegye? April 12-én a városhoz nagy tömegekben érkeztek földmivesek a körüllevő falvakból, hogy az utczákon fekvő idegen jószágot összeszedjék; de nem eresztették be a városba Ezt is, későn ugyan de mégis, a megérkezett kormányzó eszközölte. Mit tett azonban a helyi hatóság? Semmit vagy majdnem semmit. A zavargások a rendőrségre nézve ugyan nem jöttek váratlanul, mert a zsidók már korábban hozzá fordultak elővigyázati rendszabályok megtétele végett, de ezen kérelmek nem lettek figyelembe véve.

Amint többen beszéltek, a rendőrség „ügyetlen” rendelkezései után ítélve úgy látszik, mintha ez a zavargásokat szándékosan mozdította volna elő. A zsidókat tova kergette, s nem engedte meg nekik, tulajdonukat védelmezniök. Általában tevékenysége semminek se vette elejét, és semmit se mentett meg. Az első napon (hétfőn) 25 embert elfogott, ezek azonban másnap társaik kérelmére szabadon lettek bocsátva. Az elfogottak „megígérték” a rendőrségnek, hogy „a házakban elszéledni fognak”, s csakugyan azonnal el is széledtek – a z s i d ó k házaiba, hogy azokat elpusztítsák. Ha az ember arra gondol, hogy mily nagy a megsemmisített vagyon tömege (több 1000 háznál és 300 raktárnál), s hogy az egész pusztítási munka csak 18-20 óráig tartott, akkor érti az ember a szemtanúk azon nyilatkozatát, hogy a rend zavaróknak senki sem gördített akadályt útjába, s hogy ők minden akadály nélkül visszaterhettek ugyanazon házakba és raktárakba, hogy munkájukat bevégezzék.

Jön például egy szakasz katona a rendőrség kíséretében. Oda mennek egy házhoz vagy egy bolthoz, hallgatódznak egy darabig meggyőződést szerzendők, hogy csendes-e minden, és mennek tovább. Alighogy az utcasarkon befordulnak, már látja az ember a pusztítókat e házakban egész akadálytalanul folytatni munkájukat. Szemtanuk beszélnek, hogy az egyes házak és raktárak nem több mint 8-10 ember által lettek elpusztítva. Mindezek az emberek fütőkösökkel, kapákkal, ásókkal s néhányan még feszítővasakkal is voltak ellátva. A felnőttek törtek-zúztak, a fiatalabbak a holmikát kihajigálták az ablakokon, a nők pedig elhordták azokat. Egy háztulajdonos, Poznanszki kereskedő a következő majdnem hihetetlen, de sajnos megdönthetetlenül igaz epizódot beszéli el: „Hogy tulajdonomat és házamat védjem, katonákat kértem. Kérelmemet megadták, és tizenkét katonát állítottak fel a kapunál. Erre jön egy csapat pusztító. Meglátják a katonákat a kapunál, öt lépéssel odább mennek, s míg a katonák nézték a dolgot, ők a fakerítést s mindent a mi a házban volt összezúztak szintűgy, miként a többi házban tették. Arra a kérdésre, „hogy miért eresztették át az embereket? – azt felelték a katonák, hogy: „Nekünk azt parancsolták, hogy senkit se eresszünk be ezen a kapun, s ezt meg is tettük!”

Másnap (kedden) az iszpravnik felhívására földművesek jöttek be a körülfekvő falvakból, hogy a rendőrségnek segítségére legyenek, s ők – segítettek maguk is pusztítani. Ez a tény el nem tagadható. Egyáltalán egészen megmagyarázhatatlan dolog az, hogy a helyi hatóság a földműveseket segítségül hívta. Nem tudta-e a helyi hatóság, hogy ezzel kétélű fegyverhez nyúlt? Továbbá megmagyarázhatlan eljárás például az is, hogy a rendőség a tulajdonukat védelmező zsidókat ebben megakadályozta, és a rendzavarókat egészen akadálytalanul járkálni engedte.

A zavargások kezdetéről szemtanúk a következőket beszélnek.

A Lesznája-utcán a főtemplom közelében levő téren gyermekek köveket dobáltak zsidók házaiba. A zsidók a gyerekek után futottak, hogy elriasszák őket. Tűzoltólegények ezeket a gyerekeket helyiségeikbe fogadták. A tűzoltóság a főtemplom átellenében van. A zsidók követelték a tűzoltóktól a gyerekek kiadását. Ebből per kezdődött. Zsidók és keresztények minden oldalról jöttek oda. A főtemplomban épen akkor végződött az esteli istentisztelet, s a kiözönlő tömeg tudni akarta, mi történik ott. Mivel a városban ötször több zsidó van mint keresztény, a zsidók többségben voltak. Kezdték egymást földdel és kövekkel dobálni. Erre birokra került a dolog.

Most jönnek az iszpravnik, a rendőrmester, a kerületi katonai főnök és a helyőrségi csapatok. A veszekedésnek véget vetnek azzal, hogy szétkergetik – a zsidókat. A katonák és a hivatali személyek balra mennek a Mescsanszkaja-utcába, a keresztény néptömeg jobbfelé széled el, s megkezd a Krászni-czárnak nevezett városrész pusztítását. A csapatok egész a hídig mennek, ott lánczot képeznek és egy zsidót se eresztenek át, míg a híd túlsó oldalán a zsidó tulajdon pusztíttatik.

Másnap már a város központja, a bazar, a város ékessége, teljesen el volt pusztítva. Az első hiányos adatok szerint, a melyeket a rabinus a kormányzó elé terjesztett, súlyosan megsebesült 29 személy, könnyen 62. A súlyosan megsebesültek közül már április 14-kén kettő sebeiben meghalt. Ezenkívül még mintegy 70 sebesülte bukkantak. A sebesültek között, keresztények is vannak, egyikük súlyosan sebesült.

A súlyosan sebesültek a kórházban lettek elhelyezve. A vizsgálat megkezdett, az államügyész Kámenecezből megérkezett. Mint mondják, mintegy 80 személy lett elfogva, de szemtanuk kijelentése szerint a kontatók kisiklottak. A kormányzó rendeletére a rabinus az anyagi kár megállapításával foglalkozik. (Minek? ki fizeti azt meg? A levelező megjegyzése.) A kár harmadrésze már többre rúg 600,000 rubelnél. Mi lesz mindennek a vége? Minő rendszabályokat kell hozni? Az elfogottak és nem a főkontatók lesznek a bíróságnak átadva, ezek két harmadrésze majd felmentetik, egy harmadrészüket meg lesz büntetve. Mit használnak ez? Mert míg ez történik, a főkontatók vasúton már egy másik városba utaznak, hogy ott újra kezdjék gonosz munkájukat, s ebben a városban a rendőrség újra semmit sem fog megakadályozni.”

A Déloroszországban Baltán kívül egyéb helyeken előfordult zsidóellenes kitérőket időrend szerint a következőkben állítjuk egybe:

Április 8-án Odessából, Benderből és Nikolajevből az ananyevi kerületbe csapatok küldtek, mert Ananyevben és e kerület néhány községében kihágások fordultak elő. Április 2-án, vasárnap, Volgoz o l o v városkában a földmivesek az ottani zsidó boltokat és házakat megtámadták, s 30 boltot és több mint 80 zsidó házat leromboltak.

Április 10-én és 11-én Berezsno g a t o v i c z e és V i s z u n s z k községekben a chersoni kerületben kisebb mérvű rendetlenségek fordultak elő. D u b o s z á r b a n is volt zsidóellenes kitérés. Egy bántalmazott zsidó meghalt. No vaj apr ágában egy nagy néptömeg lerombolt boltokat, bódékat s házakat. Ide Jeliszavetgrádból küldetett katonaság. Ugyazint D o b r o e és K a r p o v i c s ban is volt mozgalom.

Április 12-én L e t i c s e v o - község lakói megtámadták az ottani zsidókat és házaikat. A nyugalmat a katonaság helyreállította a nélkül, hogy a fegyvert használta volna. – Április 14-én pedig D u b o s z á r b a n két század huszárnak kellett közbelépni, hogy egy zsidódöngetésnek véget vessenek.

Pétervárról április 26-án jelentették, hogy a déli tartományok kormányzójának, Gurko tábornoknak távirati tudósításai szerint Poltavához közel, A l e x a n d r i j a kerületben nyugtalanító esetek fordultak elő. Mintegy 200 főnyi földműves csapat, a mely a legkülönfélébb módon volt fegyverkezve, sikerrel feltartóztatott előrehaladásában több katonai csapatot, melyek kiküldve lettek a célból, hogy azon községekben, a melyekben zsidóüldözések fordultak elő, a nyugalmat helyreállítsák. Azt hiszik, hogy a katonaság a nép előtt nem hátrált volna meg, ha ezzel titokban nem rokonszenvezett volna. A zsidók bizalmatlansága növekedőben van, egy i r t ó h á b o r u t ó l rettegnak.

Pétervárról jelentik május 4-ről, hogy a varsói kormányzóság Gombi ne városában és J e k a t e r i n o s z l á v b a n több zsidó boltot és korcsmát leromboltak.

Ugyazint V a r s ó b ó l május 3-ról jelenti a „Polit. Korr.”, hogy ott forrongás symptomái mutatkoznak az alsóbb néposztályok között, a melyek arra mutatnak, hogy az ismeretes excessusok a zsidók ellen megújulni fognak. – S végül május 7-ről Pétervárról távirják a „Neue Freie Presse”-nek, hogy a chersoni kormányzóságban levő A l e x a n d r i a

városban egy, több mint száz főből álló tömeg lerombolta az ottani zsidó házakat.

Ezen, a muszkaországi zsidókra nézve épen nem rózsás állapotoknak a zsidóbarát berlini „Vossische Zeitung” egy pétervári levelezője a következő általános képét nyújtja:

Oroszország déli részeiből magán utón valóban borzalmat keltő tudósítások érkeznek a székvárosba. Több mezővárosnak és falunak, a hol zsidók laknak, elpusztításáról beszélnek. Állítólag egész falvak leégetve lettek, minekutánna raboló tömegek által kifosztogattak. A kifosztott és rútol elagyabugyált zsidók védelmére rendelt katonaság, legtöbbszörre kozákok, mindig csak elkésve ér a helyszínére, mintha csak szándékosan történnék így a dolog. Egyik verzió szerint 8000, egy másik szerint már 17,000 zsidó állampolgárnak nincs hazája és fődele. Ezáltal a bán-talmazások sokkal számosabbak mint a múlt évben voltak. A fosztogató tömeg kinevet minden, a törvényes megtorlással való fenyegetést. „Miért nem ad ki a csár egy manifestumot, ha nem akarja, hogy mi a zsidókat vágjuk és fosztogassuk?” – ezt kiáltják oda gúnyosan a csitítani akaró falusi előljáróknak. Ezeknek maguknak is gyakran összedugott kezekkel kell nézniök a dolgot, hogy őket magukat is el ne döngessék. így szól, mint mondtuk, a szóbeli tradíció, mert se bankárok se szerkesztőségek nem kaptak hat napon át leveleket vagy sürgönyöket a kifosztogató vidékekről. Mondják, a sürgönyöket nem továbbítják, hanem egyenesen a belügyminiszterhez küldik be őket. A zsidók Ignatyevet egyiptomi csapásnak, Isten büntetésének nevezik. Sokan azt mondják, hogy a zsidó húsvéti ünnepet nem az Egyiptomból, hanem a Muszkaországból való futás emlékére kell megünne-pelni. A desperáció általános.”

Végül még megemlítjük, hogy Mohilev-Podolszkiban a zsidó városrészt tűzvész emésztette föl, s hogy Volkovinczeben s környékén szinte voltak zsidóellenes tüntetések.

A zsidólapok, hogy az európai közönségnél a „szegény, ártatlan” muszkaországi zsidók iránt szánalmat keltsenek, s azt philo-semita nyilatkozványok tételére indítsák (a minek ugyan lejárt ez idő szerint a divatja,) vagy pedig hogy könyöradományok adására kellőkép hangolják, siralmasabbnál siralmasabb tudósításokat, keseredettnél keseredettebb „Leitartikel”-eket hoznak, a melyeknek azonban ma már egész Európában legfőlebb „derültség” a hatása. Hihetőleg érzik ezt maguk a sajtózsídók is, mert legújában egy más, ravaszabb eszközhöz nyúlnak a nyugateurópai közvéleménynek a maguk részére való hódítása céljából. Újságolják koronkint ugyanis azt, hogy itt meg itt a muszák a zsidó falvakon kívül egy-egy, n é-metek által lakott falut is kifosztogattak; hogy itt meg itt a keresztény földbirtokosok közt „nagy félelem” uralkodik az iránt, hogy a zsidók után nem kerül-e rájuk a sor; hogy „egy-esek ingóságait magukkal vive elmenekültek, mert a földművesek nyíltan beszélnek, hogy zsidók után a földbirtokosok, a lengyelek és a németek következnek”, sat.

Ezek, i l y formában nem egyebek zsidó hazugságoknál. Az Oroszországban jelenleg folyó mozgalom tisztán anti sémita mozgalom, noha elég drasztikus mozgalom. Nem egyéb az, mint a nyugateurópai theoretikus antisemitizmusnak a praxisban muszka értelemben való alkalmazása. Az antisemitizmus teoriája pedig kizárja az egyes keresztény osztályok és keresztény népek közt való harcot, sőt ellenkezőleg, mindezeket a közös ellenség: a zsidó ellen egy táborba törekszik egyesíteni. Az antisemitizmus e szerint a leghatározottabb ellensége a kommunizmusnak, a szociáldemokráciának és a nemzeti harczoknak, a melyeknek éppen a zsidóság a legbuzgóbb apostola

Egyet azonban megengedünk. Lehetnek ugyanis ezek között a „nagy félelemben” levő „keresztény földbirtokosok” közt (a kik részben lehetnek aztán németek vagy lengyelek is,) olyanok, a kik méltán tarthatnak a zsidókkal együtt való megkínáltatástól. Ezen „keresztény földbirtokosok” egyik, kisebb részét az olyan, úgynevezett krypto-sémíták vagyis titkos sémíták képezik, a kik, noha maguk vagy már elődjek kikeresztelkedtek, a zsidó tradícióktól nem tudnak menekülni s velünk egy szív egy lélek lenni, s a kik, noha sémítaságukat a világért be nem vallanak, kritikus pillanatokban s alattomban a zsidóságnak fogják pártját. A másik kategóriát a muszaj-zsidóbarátok képezik, a kik fülíg eladósodva, a zsidók kegyeit hajhásszák a célból, hogy talán tán még el is engedik (Pedig dehogy is engedik!) nekik adósságaikat. Lesz alkalmunk tán majd egyszer elmélkedéseket eresztetni meg a zsidó-deszpoczia azon sajátságára fölött is, hogy legtöbbször az olyanok lépnek fel a zsidóság védelmére, a kiknek a zsidó kése már a torkukon van, s a kiknek természetesen legelsőnek kellene ezen leggyalázatosabb despoczia s kényuralom ellen fellázadniuk. Mármost aztán, ha ilyen krypto-sémita és muszaj-zsidóbarát „keresztény földbirtokosok” „nagy félelemben” vannak Muszkaországban, hogy a zsidók után ő rájuk kerül a sor: azon cseppet se kell csudálkozni. Hiszen régi szólam az a nép száján nálunk Magyarországon is, hogy: „Nyulat bokrostul!”

Az ilyen krypto-sémita és muszaj-zsidóbarátokon kívül még Muszkaországban se féljen egy keresztény földbirtokos se az antisemitáktól.

Elvbarátaink nálunk Magyarországon is jó lesz, ha jól megjegyzik maguknak azt, hogy – csekély kivétellel – mindazon úri ember, a ki a zsidók pártfogójául fellép, vagy titkos zsidóivadék vagy a zsidók zsebjéből kandikál ki. Mindnyájunk szívébe bele van oltva a természettől, a Wagner Richárd szerint „az emberiség

hanyatlásának plasztikus (alakkal bíró) daemonja” (roszszelleme): a zsidóság iránti ellenszenv, fejedelmektől kezdve le egészen a legszegényebb napszámosig. „A vér nem válik vízzé!” – kivéve természetesen, ha ez a „vér” eredettől fogva is már víz volt, vagy pedig, ha valaki víz i b e t e g s é g b e esett.

Addig is, míg a kilátásba helyezett új zsidóügyi törvények elkészültek volna, az orosz kormány hozzálátott az egyes városokban jogosítlanul lakó zsidók kiutasításához. A „Kölnische Zeitungénak jelentik ápril közepéről Moszkvából:

„Itt jelenleg egy terjedelmes zsidóüldözés folyik, más szavakkal, egy törvényes zsidóüldözés, a mely általános (Persze csak a zsidók között. – Szerk.) izgalmat kelt. A rendőrség e mellett kérlelhetlen szigorral jár el. A kiutasítási parancs hirtelen érkezik, az illetőkre nézve legtöbbször váratlanul. Az üzletekkel nagy veszteségekkel fel kell hagyni; a kiutasítottaknak nem marad egyéb hátra, mint kenyérüket a távolban keresniök s új életet kezdeniök; kivétel nélkül utasítatnak ki aggok, betegek, nők és gyermekek.”

A M o s z k v a b ó l kiutasított zsidók száma mintegy ötezerre tétetik.

Kievben ápril 27-kén kezdődött meg a kiutasított zsidók kivonulása. Egyedül magában a Podol városrészben ez által 600 lakás üresedett meg.

A zsidó gyógyszerészeknek Pétervárott és Moszkvában nem sikerült az őket a gyógyszerészségtől elmozdító belügyministeri rendelet ellenében orvoslást nyerni, pedig ugyancsak erőlködtek. Egy időben szó volt arról a lapokban, hogy valamennyien a keresztény hitre térnek át, csak hogy patikárosok maradhassanak. Ezt a „fenyegetést” azonban szerencsére még sem volt kedvük végrehajtani, s így kénytelenek nagy veszteséggel megválni latin konyhájuktól, a hol a méregkeverést és cukrovíz-kiszolgáltatást saját zsebükre nézve eddig oly sikerdúsan üzték.

Mindezen s egyéb hasonló rendszabályok csak pontos végrehajtását, illetőleg felelevenítését képezik „elavult” régibb törvényeknek. Hogy miként „avultak el” ezek a zsidótörvények, arra nézve a „Sankt-Petersburger Zeitung”-nak egy cikke érdekes felvilágosításokat nyújt. E lap egyik aprili számában a következőket írja:

„Az anyag ezen mozgalomra nézve a birodalom déli részében sokkal bővebb mennyiségben létezik, mint annak bármely más részeiben. A hiba zsidókat és keresztényeket egyiránt terheli és – mondjuk ki egyenesen, – sok hivatalnokot is terheli. Ez utóbbiak hiányzó kötelességérzet, képtelenség és gyengeség által sok helyen nagy mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a zsidókérdés nálunk végtére ily módon mérgesedett el. A zsidók mindinkább elszigetelték másukat a többi tár-

sadalomtól, a kagal hatalmasabb lett mint valaha, az állam az államban mind határozottabban fejlődött ki. Hivatalnokok, a kik csak a maguk zsebjének megtömésére gondoltak, előmozdították a zsidó kizsákmányolási rendszert, a zsidók nélkül a Délen végre semmit se lehetett tenni. A zsidó nemcsak közvetítővé, hanem, a mi még gonoszabb, bérleti közbenjáróvá is lett. A gazdaember minden lépten nyomon a zsidóval találkozott. A nélkül, hogy arcza verejtékében dolgozott volna, a zsidó keresztény polgártársai verejtékének gyümölcseit zsebre rakta. Ezt tagadni akarni, a legnagyobb bűn volna az igazság ellen. Ki segítette a zsidókat ilyen álláshoz: a kötelességét megszegett hivatalnok. Világos törvényes intézkedések mint „elavultak” figyelmen kívül hagytak. Most visszatérnek az emberek a törvényhez, és néha a legnagyobb szigorúságokhoz nyúlnak, mint ezt például az eset a szentpétervári zsidó gyógyszerészekkel bizonyítja. Ki adta meg a törvénynyel ellenmondásban az engedélyt ezeknek a zsidó patikárosoknak?

A mi az új zsidóügyi törvényeket illeti, erre nézve a ministeri bizottság május 3-án tárgyalta Ignatyev javaslatait. Magának a „Pester Lloyd”-nak e tárgyra vonatkozólag ápril 6-ról ezt sürgönyzik Pétervárról: „Ignatyev sürgetésére a ministertanács elhatározta a birodalmi gyűlésnek javasolni, hogy a zsidók csak a községek előzetes beleegyezése után telepedhetnek le, s jövőre se ingatlanokat se korcsmákat nem szerezhetnek vagy bérelhetnek.

Hogy a dolgok ily állásában az összes európai zsidóság Ignatyev grófot a pokolba kívánja, nagyon természetes. Április még május folytatában is a lapok majd minden számában olvashattuk azt a hirt, hogy „Ignatyev megbukik”, hogy „állása tarthatatlan” sat, míg végre maga a „Pester Lloyd” is kénytelen volt szomorú képpel constatálni azt, hogy ellenkezőleg „Ignatyev befolyása növekedőben van a czárnál,” a Mellen a zsidólapok tehetetlen dühük tajtékát szinte fecsegetik. így a többi között a „Pester Lloyd” ápril 23-iki számának vezércikkében az ismeretes †-jelű (!) cikkíró ezt írja: „Az a büntett(?), a melynek III. Sándor czár részesévé lett, példa nélkül áll a történelemben, és példanélküli lesz a történelemben ennek a büntetnek a büntetése.” Tisztelt loyális „Lloyd”, úgy látszik ezekből a szavakból, hogy ön nemcsak hogy ért a zsidó nihilisták nyelvén beszélni, hanem tán titkos összeköttetésben is áll velük. Valami újabb „attentát”-ot tervez-e ön? – III. Sándor czár csak uralkodói kötelességét teljesíti, a midőn népét a zsidó pestistől megszabadítani törekszik. Ezért neki nemcsak népe, hanem az egész keresztény világ hálával tartozik, mert ő adta meg az eldöntő lökést a zsidókérdésnek mint világgkérdésnek radikális megoldására. Bár más, zsidókkal megvert európai államok fejedelmei is követnék III. Sándor czár példáját!

Ezen desperátus helyzetben a zsidók újra megkísérelték a szerencsét, egy vagy több nagyhatalmat a muszkaországi zsidók érdekében való intervenczióra bírni. Az angol parlamentben ismét a „kegyelem és könyörület nélkül harczoló” báró de Worms zsidó intézett egy újabb interpellációt ez érdemben a kormányhoz. Erre azonban a külügyi államtitkár Sir Charles Dilke a május 2-ki parlamenti ülésen kijelentette, hogy egy ily intervenczióra most sem hajlandó, annál kevésbbé, mert az ily hivatalos előterjesztés az orosz kormánynál inkább kedvezőtlen mint kedvező eredményt vonna maga után a zsidókra nézve.

Úgy látszik azonban, hogy a zsidó atyafiak szerencsésebbek voltak a „dollarok birodalmában” az északamerikai Egyesült Államok kormányánál, mert, noha Sir Charles Dilke a most emiített parlamenti ülésben is kijelentette, mikép ő nem tudja, hogy az Egyesült Államok a zsidók érdekében Pétervárott tettek volna lépéseket, a lapok május 5-ki számai Frelinghuysen amerikai külügyi államtitkárnak egy, a pétervári amerikai követhoz ápril 15-kéről kelt sürgönyét közlik, a melyben ezt utasítja, hogy „ha sértés nélkül lehetséges a dolog,” fejezze ki az amerikai kormány azon reményét az orosz külügyminister előtt, hogy „a szerencsétlen embertársak (zsidók) üldöztetése megakadályoztassék.” Ebben a sürgönyben azonban az orosz kormány rendszabályai ellen szó sem emeltek, hanem csak a zsidók ellen fellázadt népelellyomást óhajtja a „szabadelvű” amerikai kormány. Ezért a zsidóknak tett szívességéért Arthur elnök kikapja eleget a magáét a német antisemita lapoktól, így többek közt a „Neue Deutsche Volkszeitung” így nyilatkozik:

„Arthur elnök úrnak azt tanácsolnánk, hogy a Guiteau-svindlinek vessen véget és törődjék azzal, mikép az indián-heccznek legyen vége. Hogy van az, hogy bizonyos emberek mindig oly szívesen szeretnének söpörni idegen ajtó előtt, míg a saját ajtajuk előtt a szemét az édig büdösködik, s hogy mindenütt a zsidók azok, kik az embereket ilyen lépésre rábírnak tudják. Mégis csak kell a zsidóknak egy különös bűvös eszközzel bírniok s azt alkalmazni tudniok! Hanem persze már macedoni Fülöp király tudta azt, hogy egy aranynyal megterhelt számár még a legmagasabb és legmeredekebb várfalat is képes megmászni.”

Mindezen zsidó intervencionális velleitások ellenében az orosz kormány ujabban is kijelentette, hogy az esetleges diplomáciai intervencziót a zsidóellenes kihágások tárgyában igen udvariasan ugyan, de határozottan visszautasítaná, mert ez Oroszországnak belügye. Sőt Ignatyev gróf belügyminister közlönye, a „Novoje Vremja” ironice a következőket adta tudtára az intercessionálhatnám-diplomatáknak: „A követ urak megkímélhetnék magukat ettől a fá-

radságtól, mert különben annak a kellemetlenségnek tehetik ki magukat, hogy Giers úr (külügyminister) helyett, a ministerium portása fogadja majd őket.” Ezen kijelentés után a pétervári amerikai követ is, úgy látszik, nem tartotta tanácsosnak a kormányától kapott megbízást foganatosítani. Legalább semmi sem hallatszik arról, hogy az amerikai követ a pétervári kormánynál tényleg felszólalt volna a zsidók érdekében.

Egyébiránt se Arthur elnök se Frelinghuysen külügyminister ne feledkezzenek meg arról, hogy, ha Amerikában e napig hivatalos zsidókérdés nincs is, de van viszont hivatalos chinai-kérdés. Ugyanis a Californiába és az Unió több más nyugati államaiba nagy tömegekben bevándorló chinaiak ellen évek óta egy erőszakos mozgalom folyik a fehérek részéről, a mély mozgalom legújabbán már kivívta azt, hogy az Egyesült Államok congressusának képviselőháza f. é. april 18-ikán 201 szóval 37 ellenében a chinaiak bevándorlását 10 évre megtiltotta, s ezen anti-chinai-billt, a senátus is helyben hagyta, sőt mi több, egy, San Franciscóban ülésezett s az iparegyletek küldötteiből álló Anti-chinai-conventió egy programot fogadott el, a mely szükség esetében a chinaiaknak az Egyesült-Államokból erőszakos úton módon való kiűzését ez él ózza.

És ez a „vallási és faji türelmet lenség” a világ legszabadabb államában nyilatkozik, és pedig nem valamely dologkerülő, uzsorás, csaló, parazita, minden culturát előlő faj ellenében mint a milyen a zsidó, hanem egy hangyaszorgalmú, munkás, földművelő és marhadolgos napszámos népfaj ellen, – a mely sivatagokból is földi paradicsomot képes elővarázsolni pár év alatt, – csak azért, mert a chinai ember egy egész heti munkabére alig tesz ki többet mint a fehér ember egy napi munkabére, s így azok a yankeeket minden kenyérkeresetről leszorítják.

A chinai tehát eminens culturánép a minden cultura ellenségével: a zsidóval szemben. Azon népnek tehát, a mely ily culturánépet üldözőbe vesz, legkevésbbé van joga felszólalni a pióczanépfaj: a zsidó irányában más államok által követett politika ellen; mert, ha jogosult dolog az anti-chinaiizmus, százszorta jogosultabb elv az antisemitizmus.

Söpörjenek tehát az Egyesült-Államok a maguk háza előtt!

Egyébiránt az is, meglehet, hogy az amerikai kormány csak azért érdeklődik annyira a muszkaországi zsidók sorsa iránt, mert már sokallani kezdi az Amerikába áradó muszka-zsidó bevándorlás áldását.

Ha így van a dolog: akkor tökéletesen értjük Arthur elnök és Frelinghuysen külügyminister eljárását!

A zsidók tehát végre valahára belátva, hogy nehezen lesz maradásuk Muszkaországban, tömegesen a vándorbothoz nyúlnak, vagy kényszerítetnek a nép és a hatóságok által ahhoz hozzá nyúlni. A legelső cél a szerencsétlen Galiczia, s itt első sorban Bródy határszéli város, a hol 4000 keresztény mellett 18,000 zsidó lakik. E városba tódul első sorban az Oroszországból kihányt zsidóhad, s itt van a zsidó kivándorlást közvetlenül vezető táborkar, a mely áll két angol zsidóból: Oliphant s Dr. Asher urakból és egy, a zsidópatronusságból sportot csináló angol báróból, a kit Monteguenak hívnak.

Halljuk tehát már most ezen zsidó táborkar operációit, a melyekről a lapok rendes bulletineket hoztak és hoznak Lembergől, Galiczia fővárosából.

E bulletinek „a zsidó főhadiszállásról” következőleg hangzanak:

Lemberg, ápril 13. – Oliphant úr közbenjárása folytán minden héten két vonat indul tizenkétszáz oroszországi menekülttel Lembergen át Amerikába. Vasárnap érkezik ide az első vonat hat vaggonnal. A segélypénzek Brodyban osztatnak szét. Mr. Oliphant, a ki két hétig marad itt, egy amerikai vállalkozótól távsürgőnyt kapott, a melyben ajánlatok tételnek valamennyi zsidó kivándorlónak Amerikában való elhelyezésére nézve. Egy másik pedig mindenféle mezőgazdasági eszközöket bocsát ingyen rendelkezésükre. (A mely mezőgazdasági eszközöket persze ezek a zsidók azonnal el fognak sacherozni. – Szerk.)

Lemberg, ápril 14. – Dr. Asher, a londoni „Jewish Chronicle” („Zsidó Krónika”) szerkesztője és báró Montague holnap Londonból ide érkeznek, hogy az angol bizottság küldöttével, Oliphant úrral egyetemben a segélyezési eljárást az Amerikába kivándorló orosz zsidók részére rendszeresen szervezzék. Az angol segélyező bizottság e célra képviselőinek egyelőre huszonötezer font sterlinget (250,000 firt o. é.) utalványozott. Az itteni zsidó község egy küldöttsége jelent ma meg Mr. Oliphantnál, hogy neki fáradozásáért a zsidóság köszönetét fejezze ki.

Lemberg, ápril 16. – Az oroszországi zsidó menekültek első szállítmánya, a mely 160 férfiból s nőből és 60 gyermekből áll, ma reggel utazott itt át Amerikába. Egy hölgy-bizottság (Persze zsidó asszonyokból. – Szerk.), a mely egyenesen e célra alakult, a jövevényeket az indóháznál megvendégelte. Valamennyi kivándorló 3 firtnyi zseb-pénzt kapott az angol segélyező bizottságtól. Egy külön utazási marsall kíséri a vonatot Hamburgig, a hol a menekültek a londoni bizottság egy másik tagjának vezetése alá adatnak. Holnap váratik ide Bródyból a második szállítmány kétszáz kivándorlóval.

Lemberg, ápril 17. – Az orosz zsidók szállítása, a kik Amerikába vándorolnak ki, folyton tart. A lemergi állomáson megálló s kivándorlókat szállító vonatok roppant nyomor képét nyújtják. Az angol delegátusok pénzt és élelmi szereket osztogatnak. Volhyniai és podoliai magánhírek a zsidók helyzetét komorabbnak festik mint a múlt évben volt. Izgatók azt beszélnek a népnek, hogy a csár a zsidók üldözését és kiűzését helyesli.

Lemberg, ápril 19. – Mr. Oliphant ma sok sikertelen alkudozások után végre teljhatalmat nyert az orosz (Tán orosz-zsidó? – Szerk.)

menekülteket illető segélyezési eljárás szervezésére. Holnap Brodyba megy, hogy a további kivándorló-zsállítványok továbbítása tárgyában rendelkezéseket tegyen. Vasárnap várják ide a második vonatot kétszáz zsidóval; a harmadik vonathoz állítólag 130 kicsapott zsidó diák is csatlakozni fog Kievből és Moszkvából.

Lemberg, ápril 24. – A baltái zsidók egy kiküldöttéhez, a ki Mr. Oliphantnál az orosz zsidók által Palaestinába tervezett kivándorlás ügyében lépéseket tett, a nevezett emberbarát (Értsd: zsidóbarát. – Szerk.) a következő nagy fontosságú levelet intézte:

„Olvastam igen érdekes levelét, s az abban foglalt közlések a legnagyobb mértékben érdekelnek, nevezetesen az, hogy oly erős érzelem és vonzódás létezik Palaestinára iránt szegénynél és gazdagnál. Biztosítom önt, hogy az angol társadalom minden osztályánál szinte erős szeretet létezik Palaestina iránt, (Tán „erősebb” is ez a „szeretet” mint az európai zsidók szeretnék. – Szerk.) és hogy a lakosság minden rétege (a keresztények között) részt venne egy ilyen mozgalomban. (A mi alatt természetesen nem az értendő, hogy az angolok maguk akarnának Palaestinába vándorolni. – Szerk.) Eddig Angliában keveset tettek a Palaestinába való kivándorlás mellett, mert nem tudták azt, hogy az orosz zsidók oda akarnak menni. Ha tehát ön nekem bizonyítékokat és tényeket tud felhozni az iránt, hogy egy nevezetes számú személy, nevezetes pénzeszközökkel ellátva Palaestinába akar menni, úgy biztosíthatom önt, hogy Anglia részéről kétszerannyi pénz fogna adatni; ezenkívül egy bizottság alakulna Anglia legelőkelőbb és legnagyobb embeireiből, a kik egy ily vállalatot támogatni fognának. Ha tehát ön nekem bizonyosságot szerez az iránt, hogy több vagyonos (S miért épen csak „vagyonos?” – Szerk.) ember Palaestinába akar menni, akkor én Konstantinápolyba megyek, hogy a szultánnal megbeszéljem a dolgot, s az ön információit Angliába is eljuttatom. Akkor azonban magam is Palaestinába mennék, hogy a bevándorlókat fogadjam, nekik védelmet biztosítsak, s előnyösen elhelyezzem őket... L. Oliphant.”

Lemberg, ápril 26. – Mint Pétervárról távirják, 250 jómódúbb zsidócsalád hagyta el Kievet, hogy Amerikában megtelepedjék. Május 9-én 800 zsidó család Odessából és környékéről Palaestinába fog kivándorolni.

Lemberg, ápril 27. – A rendőrigazgatóság az itteni segélyző bizottságot felszólította, hogy az ide Oroszországból nagy tömegekben érkezett menekültek továbbszállításáról, a kik nyomorúságos állapotban vannak, mielőbb s lehetőleg még ma estig intézkedjék. (A nagy zsidóáldás fölött már a galicziai hatóságok is prüszkölni kezdenek. – Szerk.) A bizottság ennek folytán a bródyi delegálttal távirati utón tette magát érintkezésbe. Báró Montague, Dr. Asher és az itteni hitközségi tanács elnöke Lazarus ma a gyorsvonattal Brodyba mentek, hogy rendelkezéseket tegyenek a kivándorlók elszállítása iránt. A Lembergbe érkezett orosz (Értsd: orosz- zsidó. – Szerk.) diákok, továbbszállításukig a bizottság költségén láttatnak el. A londoni Mansion-house-bizottság képviselői és Löwenstein hitszónok holnap Budapestre utaznak, hogy Magyarországon is megpendítsék a segélyezési akcióban való részvételt az Oroszországban üldözött zsidók részére. – A zsidóknak Oroszországból való kivándorlása most kolosszális mérvet ölt.

Lemberg, ápril 28. – Potocki helytartó kezdeményezésére (Tán helyesebben: Rothschild kezdeményezésére, – Szerk.) a rendőrigazgatóság egyelőre visszavonta azon rendeletet, mely szerint az ide érkezett zsidók minden” körülmények közt azonnal tovább szállítandók, minekutána az itteni segélyző bizottság kötelezte magát, a jövevények ellátásáról a legközelebbi kivándorló transportig gondoskodni. A menekülteknek Amerikába való expedíciója iránti programot tegnap a lebergi és a londoni Mansion-house-i bizottság kiküldöttei véglegesen megállapították. Minden vasárnapi és keddi napon ezentúl 100-100 oly menekült (Kevés lesz! – Szerk.) fog Hamburgon át szállítatni, a kik önmaguk is tudnak magukról gondoskodni. Budapestről épen most érkezett Dr. Kohn rabimistól egy távirat az angol bizottság küldöttségéhez az iránt, hogy az üldözött orosz zsidók részére Magyarországon is szerveztetik egy segélyzési akció, és hogy az itteni (lebergi) kiküldöttek jelzett útja Budapestre fölösleges. (Kohn úr és a budapesti zsidó koryphaeusok, ugylátszik, kissé félnek a muszkaországi zsidók patronusainak Magyarországon való katalolásától. – Szerk.)

Lemberg, május 1. – Az Oroszországból menekülő s Galicziába érkező zsidók száma mindig nagyobb lesz. A Kitajgrad és Mohilev városokból jövő kivándorlók hajmeresztő dolgokat beszélnek a zsidó lakosokkal való elbánásról. Grodnoból 500 (zsidó) munkás (?) vándorol ki. Mintegy hétezer zsidócsalád jelentette be letelepülését Palaestinába a Jaffában levő kivándorlási irodánál. A holnapi nappal veszi kezdetét a zsidók kivonulása Dél-Oroszország minden részeiből. Eddig már 9000 zsidó hagyta oda az orosz birodalmat.

Lemberg, május 2. – Ma Bródyból újra egy vonat érkezett 165 zsidó-orosz (Tán orosz-zsidó? – Szerk.) menekülttel (többnyire nők és gyermekek,) a kik Amerikába vannak átutazóban. A jövevények között sok vagyonos ember van. Koltz órás, a kinek családja Baltában megöletett, Bostonba ment. Hozzá sok, Elizabetgrádból Novoszieliczán át ide menekült zsidó csatlakozott. A délután Hamburgba tovább menő vonaton eddig 200 menekült van. Dologkerülő és nem használható egyénektől a bizottság könyörtelenül megtagadott minden segélyezést. (Ezek tehát a boldog Galiczia nyakán maradnak. – Szerk.)

Lemberg, május 3. – A brodyi segélyző bizottságtól ma ide az a közlés érkezett, hogy lenyomorodott és mindenből kipusztult zsidó menekülteknek egész karavánjai özönlenek gyalog, Oroszország minden részéből a galicziai határhoz. A siralmas állapotban levő jövevények élelmezésére az eddigi segélyeszközök nem elégségesek. Báró Bleichröder (a berlini Rothschild. – Szerk.) egy, az angol bizottsághoz intézett átiratban, az elűzött orosz zsidóknak Törökország azon részeiben való letelepítését ajánlja, a hol vasúti munkálatok vétetnek foganatba. A berlini bankár ígéri, hogy a kivándorlóknak mint vasúti munkásoknak alkalmazása céljából közbeveti magát. Deinart hírlapíró azt távirja ide Odessából, hogy az ottani török konzul kijelentette ő előtte, miként kormánya nem egyezik bele abba, hogy a zsidó menekültek tömegesen Palaestinába letelepedjenek. (Majd hát akkor kényszeríteni kell erre a szultánt. -- Szerk.) A londoni Mansion-house-bizottság delegáltjai: báró Montague és Dr. Asher, gróf Potocki helytartónak Tisza miniszterelnökhöz intézett ajánló levelével, Budapestre utaztak.

E küldöttek május 4-kén mégis érkeztek Budapestre, s őket Tisza Kálmán miniszterelnök másnap, május 5-kén délelőtt fogadta. E kihallgatás lefolyásáról a lapokban közölt nyilván félhivatalos communiqué így szól:

„Báró Montague-t és Dr. Ashert, a londoni Mansion-house-bizottság kiküldötteit ma délelőtt fogadta Tisza Kálmán miniszterelnök. A kiküldöttek, a kiket W a h r m a n n Móricz országgyűlési képviselő mutatott be a miniszterelnöknek, Tisza úrnak átadták a galicziai helytartónak, gróf Potockinak magukkal hozott ajánló levelét, és utazásuknak humanitárius czélját ecsetelve, a londoni Lordmayor és bizottság köszönetét fejezték ki ő exczellenciájának a fenforgó kérdésben tanúsított magatartása miatt. Tisza úr ezt a következő szavakkal háritotta el magától: „Mi itt egy szabad országban vagyunk!” Báró Montague a miniszterelnöknek előterjesztette azt a tervet, hogy az orosz-zsidó kivándorlás B o s n i á b a vezettessék, a mely országnak egy szorgalmas (Tudjuk! – Szerk.) és békés (Csak látszólag! – Szerk.) lakosság nagyon nagy hasznára lenne. A miniszterelnök azt tanácsolta az uraknak, hogy ezen ügyben forduljanak a közös miniszteriumhoz. Búcsúzáskor Tisza úr az uraknak a legjobb sikert kívánta emberbaráti törekvéseikhez. A kiküldöttek ma a déli futár-vonattal Bécsbe utaznak, a hol két-három napig maradnak.”

Íme itt a következménye a magyar kormány és képviselőház zsidóbarát magatartásának! Most majd aztán lássák, miként fogják lerázni a nyakukról a „hálás” zsidókat, a kik azt hiszik, s a kormány és a képviselőház eljárása után méltán hihetik is, hogy annyira szeretik őket Magyarországon, hogy az ö s s z e s kiűzött muszkaországi zsidóságot szívesen látják nálunk, egyelőre legalább B o s n i á b a n, a hova ha egyszer bejutottak, nyitva lesz előttük az e g é s z osztrák-magyar monarchia. Hanem már most csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy a közös miniszterium, a melyhez Tisza Kálmán miniszterelnök a zsidóküldöttséget utasította, ugyan majd k i h e z fogja ezt t o v á b b utasítani? Folyton ignorálták ezek a „mérvadó körök” a zsidókérdést és nevetgeltek rajta. Lesz ezentúl e l e g e n d ő okuk és alkalmuk, álmatlan éjjeleken át törni a fejüket rajta. Hanem most meg majd m i r a j t u n k lesz a nevetés sorja! –

A további galicziai bulletinek a „zsidó főhadiszállásról” a következők:

Lemberg, május 8. – A „Gazeta Lvovszka” egy communiqué-je az orosz zsidóknak Galiczián át való kivándorlásáról constatálja, hogy az országos hatóság az orosz-antisemita mozgalom lehető következményeinek horderejét nem kicsinyli, a mely mozgalomnak áldozatai Galicziára, mint egy védelmet nyújtó szomszédos tartományra, és a Nyugat felé, nevezetesen Amerikába vezető utón levő első megállapodási helyre vannak utalva. – A nevezett lap aztán így folytatja:

„Már a mozgalom kezdetén utasítva lettek a hatóságok, hogy az érkező kivándorlók fölött pontos nyilvántartást vezessenek nemük, koruk

és elhagyott lakhelyeiről, hogy a nyilvántartási jegyzékeket folyton ki-egészítsék, s ezeket a helytartótanács elé terjesszék. Különösen bírálattal alátámasztott az idegen zsidók életfenntartási eszközeinek és igazolványaiknak kérdése, s azoknak a vidéki helyeken még ideiglenesen is való tartózkodása csak azon biztosítás mellett engedtetett meg, hogy a hatóságok beleegyezése nélkül ideiglenes tartózkodási helyüket el nem hagyják. Az elutazhatásra való engedély mindenkinek megadatik, a ki kifejezi azon óhaját, hogy Brodyba, az Amerikába való kivándorlás központjára akar elutazni. Minden működő segélybizottságnak nyomatékosan szívére köttetett a kivándorlók kellő élelmezése, az egészségügyi tekintetek szemmel tartása, az Amerikába kivándorlóknak lehető gyors elszállítása. Ha várakozás ellenére az eddigi rendszabályok nem nyújtanának biztosítékot az iránt, hogy az orosz-zsidók kivándorlása az országban a vagyontalan és keresetképtelen zsidó proletariátusnak szaporodásával nem fog végződni, akkor az országos hatóság nem fogja elmulasztani, erősebb és hathatósabb eszközökhöz is nyúlni. Hogy ez kellő időben meg fog történni, hogy az esetleges fenyegető veszély elhárítható, arra nézve a gondoskodás és elővigyázat eddigi bizonyítékai teljesen megnyugtató (?) biztosítékot nyújtanak.

„Brody, május 9. – Ma érkezett ide Lembergől az egészségügyi bizottság; szemle alá vette a lakásokat és a kivándorlók élelmezését, hogy a galoknak elejét vegye. (Tehát még dög vész szel is fenyegetnek bennünket a kedves vendégek. – Szerk.) A menekülők tömegesen jönnek; sokaktól közülök az utón az utolsó holmijukat is elvették. Ma ismét 20 zsidó szökött katonai jött, köztük néhány ulánus, a kik a Charkovtól a határig terjedő roppant nagy utat éjjel, lóháton tették meg. Bessarábiából és Volhyniából új szörnytetek híre érkezik. Mivel a rendőrmesterek a városokban a zsidóktól pénzt kapnak, (Még nem is segítenek ezek a zsidók nyilvánosan bevallani, hogy rendszeresen vesztegetik a hivatalnokokat. – Szerk.) a nép a városokban csak ritkán merészel támadást, ellenben a falusi zsidók ki vannak szolgáltatva a nép dühének. Így Rudniban is Zsitomir mellett Beruschka csaplaros megöletett.

Lemberg, május 10. – Ma vette kezdetét az itt időző orosz-zsidóknak Brodyba, mint az Amerikába való kivándorlás központjára való visszaszállítatása. Holnap és holnapután e szállítás folytatva lesz. A vagyontalanok a bizottságtól vasúti menetjegyeket kapnak.

Lemberg, május 10. – 44 kicsapott zsidó diák Kievből ma, 70 mesterember (?) és földműves (?) kíséretében Amerikába vándorolt ki, a hol ők már intézkedtek több önálló gyarmatnak, előre küldött kvártélycsinálók által való alapításáról.

A társulati tagok beteteiből viseltetnek a Canadában tervezett telepítvény költségei. A segélyező bizottság ezen kivándorlóknak Hamburgig vasúti menetjegy-árleszállítást eszközölt ki.

*

A szükség tehát nagy, igen nagy levén a muszkaországi „izraelita polgártársak” között, Anglia példájára Németországban, Ausztriában és Magyarországon is megindult a könyörödománygyűjtés a „kárvallott” muszka zsidók részére. Berlinben s Német-

ország több helyein, úgyszintre Bécsben is, első sorban „keresztény emberbarátok” tolattak e mozgalom élére; nálunk Magyarországon azonban eddig csak zsidók gyűtenek többnyire zsidók közt. Ez utóbbi ellen természetesen semmi kifogásunk se lehet; hanem azon „keresztény” urakhoz, kik a muszkaországi zsidó piócák sorsát annyira szívükön viselik, azt a kérdést intézzük: váljon a zsidók által tönkretett keresztény honfitársaik iránt nem honol keblükben ugyanazon emberbaráti érzélem ?! A farkasok s más fenevadak által marcangolt nyáj iránt közönyösek, hanem ha a vadász e fenevadakra irányozza fegyverét, akkor megkönyörülnek ezeken ?!

Hanem persze most jó alkalom van pár forinttal Izrael örök háláját kiérdemelni; mert az adakozók az adakozás tényével egyszersmind bevallják nyilvánosan azt, hogy ők z s i d ó b a r á t o k. Ily értelemben fogja fel ugyanis az adakozást a bécsi gyűjtő bizottság is, a mely felhívása végén azt mondja, hogy „minden pénzadomány egyszersmind próbája lesz az adakozók elfogulatlanságának (!)és előítélet-nélküliségének” (!!) azaz magyarán mondva: z s i d ó b a r á t s á g á -nak. Azért hát m i jegyezzük fel ezeknek a gyászkeresztényeknek neveit a m i f e k e t e k ö n y v ü n k b e .

A muszkaországi zsidók segélyezése és kivándorlásuk vezetése módozatainak megbeszélése céljából, a párisi „Alliance israélite universelle” april hó közepén több napon át gyűléseket tartott Berlinben, persze közönség beeresztése nélkül, mert, mint az egyik tag, Lasker fájdalommal constatálta, „odáig jutottak a dolgok Berlinben, hogy ilyen ügyeket nem tanácsos nyilvános gyűlésben tárgyalni.” A nemzetközi zsidóságnak a gyűlésen jelen volt képviselői a következők voltak: New-Yorkból Ellinger, Londonból G-oldsmith Julián és Dr. Adler főrabínus, Parisból Derembourg (Dernburg), Dr. Landsberg és Netter, Kölnből Dr. Rosenthal polgármester (!j és Dr. Franck rabínus, Berlinből Lasker Eduárd birodalmi gyűlési képviselő, M. Frankfurtból Dr. Fould, Dr. Maas és Berwald sat. – A „Deutsche-Reform” így ismerteti továbbá e gyűlést:

„Magától értetődőleg a zsidóság más központjai is képviselve voltak, mint: Bécs, Boroszló, Hamburg, Hannover, Posen, Cassel, Mannheim sat. (Hát Budapest? – Szerk.) Az „Alliance israélite universelle” itteni fiókegylete elnökének, Lessé igazságügyi tanácsosnak előülése alatt a következő nyilvános határozat (mert a t i t k o s határozatokról profán nem értesülhet) hozatott: „A német bizottság (székhely Berlin) magára vállalja a kivándorlók expedícióját az európai szárazföldön, London és New-York gondoskodnak a bevándorlóknak Amerikában és más az Atlanti tengeren túli országokban való elhelyezéséről, Paris pedig rendezi a kivándorlók (pénz-) viszonyít. Csak olyan személyek szállíttatnak el, a kik maguk is gondoskodni tudnak további ellátásukról. (Háta s z e g é n y zsidókkal mi történik? Ezeket farba rúgják? Ez aztán szép zsidó „fele-

baráti szeretet!” – Szerk.) Minden befolyt pénz a berlini és londoni bizottságokhoz küldendő be, a melyek a többi bizottságnak róla számot adnak.”

Oh te hatalmas volt „Alliance israélite universelle”, még ezelőtt 7-8 évvel nem is álmodtál volna arról, hogy világalomra törő népedről ily módon kelljen gondoskodnod! Hol vannak azok az idők, amikor Crémieux egyik gyűléseden ezt „a büszke mondást bocsátotta világgá: „Egy új messiási birodalomnak, egy új Jeruzsálemnek kell támadnia a császárok és pápák (– az európai államok és a kereszténység. – Szerk.) helyébe. S hol vannak azok az idők, a midőn Disraeli, a későbbi mindenható angol miniszterelnök, büszkén hirdette ama tant, hogy „a tiszta vérű felsőbb zsidó faj hivatva van a zagyva vérű a l s ó b b európai emberfajokat k i i r t a n i !

Sic transit gloria mundi!

A márczius vége felé és ápril elején Bécsben tartott antisemita népgyűlések nagy riadalomba hozták a bécsi zsidókat és fullajtárjaikat, s e gyűlések hatását ellensúlyozandók, philosemita ellengyűléseket inscenizáltak. Azonban ezzel az eljárásukkal meglehetősen fiascot csináltak.

Amint olvasóink áprili füzetünkéből tudják, az antisemiták a 2-ik kerületi zsidószagú haladópartei egyesület ápril 3-ki gyűlését felhasználták arra, hogy ott antisemita beszédeket tartsanak. Ezen „csorbát” kiköszörülendő, az egyesület igazgató választmánya ápril 11-kére újabb gyűlést hívott egybe, a melynek lefolyását a „Tribune” után az „Oesterreichischer Volksfreund” következőleg írja le:

„Ma este az „Arany kos” termeiben a Lipótvárosban végre megtartották azt a gyűlést, a mely mellett az itteni sajtó egy részében már több nap óta fűjték a nagy trombitát.

A II. kerületi haladópartei club teljes gyűlése, a mely „az egyesület állásfoglalása céljából az antisemita mozgalommal szemben” hivatott egybe, s a melytől mesés dolgokat vártak, siralmasan folyt le, és nyomorúságos fiascot csinált.

Midőn mi este 8 órakor a gyűléshelyiségbe léptünk, egy lélek se volt ott felfedezhető. Csak 8 óra után jelent meg több pinczér, hogy vendégek után körülnézzen. Mert hát igen sok vendéget vártak, s azért elképzelhető a szolgálati személyek csalódott arca. Csak egy negyedórával a gyűlés megnyitására kitézött idő után jött össze egy csomó ember a „Kos”-nál. A csalódás csakugyan rettentő volt. Száz meg száz meghívott küldtek szét, s mindössze megjelent hatvanöt ember.

Az óramutató már a 9-ik órához közeledett, midőn a haladó club elnöke Dr. Kraus Viktor lovag és tanár úr, keserű képpel a szószékre lépett a megnyitó beszéd tartása végett. Köszönését fejezte ki a „nagy-számú” megjelenésért, és beszélt a közönség „rendkívüli élénk” részvételéről, a német szellemről, a mely a haladó clubban mindig uralgott, s más effélékről. Egy mély basshang a terem hátsó részében, a mely az

elnök fejtegetéseit mindenféle halk megjegyzésekkel kísérte, általános derültséget keltett. Ugyanazon hang később is, Dr. Fuss tanár beszédénél szinte hallatszott. A professor urnák különös pathosszal előadott frázisai után rendszeren egy halk mormogás következett, a mely ugyanazon basshangtól eredt. A gyűlésnek ez a játék kiválólag tetszett, meg lehetős sokat nevetett, s így az est folytonos derültségi kitörések közt folyt le, a mely igen neveltségesen vette ki magát.

Dr. Fuss beszédében először is lándsát tört a német-nemzetiségiek mellett, a kik egyes egyedül születtek a vezérszerepre Austriában; a második lándsát általában a zsidókért törte, a kik Ausztria sok részében az egyetlenek a kik a németiséget fentartják; a harmadik lándsát pedig a sajtózsídókért törte, különösen pedig azon zsidókért, a kik, mint szónok monda, „a németiség öntudatát magasra tartják magasra emelik.”

Ennek a meglehetősen hosszú és unalmas speechnek, a mely alatt a vendégek egy harmada megszökött, a vége természetesen az a kérelem volt, hogy a gyűlés fogadjon el egy, a szónok által fogalmazott határozati javaslatot az antisemita mozgalom ellen.

Ezzel a napirend főpontja ki lett merítve, s azon kevesek, a kik azon biztos feltevésben jöttek, hogy a nagy estről hirdetett ígéretnek mind teljességbe mennek, csatlakozva távoztak, s olyan képeket vágtak, mintha ezt gondolták volna: „Menjünk haza és mondjuk ki: nem volt itt semmi!”

Ezen fiasco után a bécsi zsidók elengedhetlen szükségesnek látták, az internacionális zsidóság hadseregét: a sociáldemokrátiát ütköztetbe vinni maguk mellett, s e célból a zsidó gyárosok munkásait húsvétvasárnap egy előleges szűkebb körű, ápril 16-ra pedig egy nagy gyűlésre összehívnia „Három angyal” helyiségeibe, ugyanoda, a hol a legutolsó nagy antisemita népgyűlés tartatott

A zsidógyárosok munkásainak e gyűléséről az „Oesterr. Volksfreund” a következőket írja:

„Egy Voglgruber nevű úr, mesterségére nézve szemenszedett zsidóbarát, mellesleg pedig kártyafestő, szükségesnek találta a „negyedik rend nevében” tüntetést rendezni az antisemitizmus ellen. E célból ápril 16-ra, vasárnapra népgyűlést hívott egybe a „Három angyal”-hoz. E gyűlésen jelen volt: a „Wiener Tagblatt” szerint 800, a „Deutsche Zeitung” szerint 500, a „Neue freie Presse” szerint pláne 2000 személy. Micsoda társadalmi osztályokhoz tartoztak ezek, nehezen határozható meg, – pogány sörpusztítás, dühös lekiabálása minden ellenzéknek, volt a gyűlés signaturája; sőt egy kis verekedésre is el voltak ezek az urak készülve. Tíz szónok beszélt, s ezek között négy zsidó, többé kevésbé az antisemitizmus ellen, s végre egy ily tárgyú határozat valamennyi szavazattal hét ellenében, vagy, mint a „Tagblatt” állítja, 14 vagy 20 szó ellenében, vagy a „Neue freie Presse” szerint 100 szó ellenében, elfogadtatott.”

Míndamellét a gyűlésnek nem lett meg a szándékolt hatása. Intelligens emberek, a kik ott voltak, első pillanatra látták, hogy úgy volt csinálva az egész, és szájról-szájra jár most e mondás: „Az egészet a zsidók rendezték!”

De a zsidók Ausztriában nem elégedtek meg azzal, hogy tőlük függésben levő keresztényekkel és gyármunkásaikkal tüntetéseket rendezzenek az antisemitizmus ellen: érezték maguk is, hogy ezen eljárásuknak nem lett semmi egyéb eredménye mint az, hogy ezzel csak olajat öntöttek a tűzre, s azért a folyton a Rothschild-kölcsoñeire szoruló osztrák kormányt kényszerítették arra, hogy a mozgalom továbbfejlődését a hatalom eszközeivel elnyomja. Amit ez hűségeseñ meg is tett a következõ nyilatkozataival és tényeive. Ugyanis már ápril 9-ikén a félhivatalos „Montags-Revue”-ben megjelent a következõ communiqué:

„Gróf Taaffe minsterernök szoros utasításokat bocsátott ki arra nézve, hogy kifejezett antisemitikus célzatú gyűlések általában betiltandók s a rendõrközegek utasítandók, olyan gyűléseket, a melyeken ilyenféle törekvések hacsak mellesleg is elõtűnnek, azonnal feloszlatni. A kormány kötelezve érzi magát, minden állampolgárt, a politikai és vallási nézetek különbsége nélkül, minden jogaiban megvédeni. (Hát akkor minek engedi meg a zsidó barátok és zsidók gyűléskédeseit? S a zsidók által jogaikból naponkint kopasztott keresztényekrõl nem szól a krónika? – Szerk.)

A félhivatalos „Prager Abendblatt” pedig ápril 12-kén ezt közli:

„Az izraelita lakosság megnyugvást szerezhet magának (No csak nyugodjék békében! – Szerk.) az iránt, miként az ellenzéki (Értsd zsidó. – Szerk.) sajtó által reakzionáriusnak kikiáltott kormány (Ellenkezõleg! az antisemitizmus irányában való állásfoglalása óta a Taaffe kormány mint „szabadelvű” „felvilágosult” kormány a zsidó lapok által égig magasztaltatik. – Szerk.) részérõl nemcsak hogy politikai és polgári jogainak megkorlátolásától nem kell tartania, hanem teljes bizalommal annak erõs védelmére is számíthat mindenütt, a hol egy mozgalommal áll szemben, a mely a társadalmi reform köpenye alatt (!) középkori zsidóüldözéseket (Nem! Csak valódi társadalmi reformot, a törvényhozás útján. – Szerk.) akar felidézni.”

A drezdai „DeutscheReform” ápril 13-ki számában az osztrák kormány ezen legújabb zsidóügyi politikáját ekkép világitja meg:

„A legújabb bécsi hírek szerint gróf Taaffe minsterelnök elhatározta volna magát, minden további antisemitikus nyilatkozványt elnyomni, azaz minden további nyilvános gyűlést, a melyben a zsidókérdés mint fõtárgy vagy pedig csak mellesleg fejtegetés alá kerül, röviden betiltani. Ezzel a zsidó a közvéleménynek Ausztriában ténylegeses egyedüli urává lenne, mert a zsidó sajtó ott már egy oly nagy, oly ellenállhatlan hatalom, hogy a kevés, a zsidóságtól független lapoknak alig van levegõjük a lélegzésre. Nem csuda tehát, hogy Taaffe gróf, az összes „liberális” sajtó által dühösen üldözött „reakzionárius” és „conservatív-feudális” most egyszerre mint a tolerancia, szabadság és humanitás õre magasztaltatik és ünnepeltetik, mintha csak az antisemitikus mozgalommal szemben követett magatartásával vitte volna véghez életének elsõ dicsó tettét Nem teszi ez õt látóvá? Csakugyan Ausztria sírásójává akarja tenni a modern börze-zsidóságot, a mindinkább dõlyfõsebben elharapódzó idegen elem ellen

irányuló legegészségesebb és legjogosultabb reakciónak a száját betönni akarva? Mi közük van a „vallásfelekezeti” nézeteknek az Alliance israélite fővezérének Crémieuxnek azon kijelentéséhez, hogy: „Egy új messiási birodalomnak, egy új Jeruzsálemnek kell támadnia a császárok és pápák helyébe!” Avagy Lengyelország sorsa nem beszél-e elég ékesszólón? És ha egyszerű emberek a népből ezeket megértik, el van-e az rejtve egy államkormányosnak bölcsesége elől? Taaffe gróf Crémieux urnák és hátrahagyott úttörőinek akar-e kezére játszani, hogy ezek céljukat fáradság nélkül elérjék?! . . .

Taaffe gróf, amit lapjai a fentebbiek szerint róla hirdettek, hűségesen teljesítette is; mert a Holubek Ferencz által april 24-kére a Dreher-féle sörccsarnokba egybehívott keresztény iparos-gyűlést, a melynek napirendjén e tárgy állott volna: „A zsidóemancipáció Ausztriában s annak következményei ipari, politikai és erkölcsi tekintetben”, a gyülekezési jogról szóló 1867. évi november 15-ki törvény 6-a értelmében betiltotta; s hogy eljárására a koronát feltegye, még csak az hiányzott, hogy, mint a zsidó lapok egy időben hirtelték, Holubek Ferenczet, a bátor szónokot, a „Három angyal”-nál tartott beszédeért az „izgatás” vádjá alapján perbe fogassa. Ennyire azonban a Taaffe kormány mégsem vetemedett, – a zsidóság kimondhatatlan keserűségére. Ezek mindjárt felköttenni szeretnének minden antisemitát!

A németországi antisemiták és lapjaik természetesen gunyt-gunyra szórnak ezen eljárása miatt Taaffe úrra és ministeriumára. A következő idézetekkel ismertetni akarjuk azon hangulatot, a mely Németországban a fentebb vázolt bécsi események folytán az osztrák kormány ellen uralkodik.

A „Deutsche Reform,” april 29-iki számában ezt írja:

„Ausztria klerikális lapjai nagyon behatólag foglalkoznak a belügyi helyzettel és mindenestre érdeklél bír, egyikük legújabb kifakadását itt megismertetni: „Egyike a Taaffe-kabinethez csatolt legszebb reményeknek, – így szól a cikk, – Ausztriának a Rothschild ház vészes befolyásától való megszabadítása volt, a mely mint egy szörnyű lidércz nehezedik ezen országra. Úgy látszott, hogy Dunajevszkiben Taaffe azon emberre talált, a ki e nagy feladatra képes volt. Mikor a Ländlerbank megalapított és a legutóbbi évben az 5%-os papirrentet 92 $\frac{1}{2}$ %-on adta el, a mely árfolyamot az osztrák papírok az 1859-ki végzeteljes napok óta nem értek el, azt hitték az emberek, hogy a győzelem ki van víva. A pénzpiacz kolosszális küzdelmében Rothschild földhöz sújtotta Bontoux-t, s a Ländlerbank minden nagy dividenda-osztás daczára, tényleg hatalmát veszítette és megbénult. Egyelőre Rothschild elég nagylelkű, a papirrenteért ugyanazon árfolyamat ajánlani mint a Ländlerbank. De az árát bizonyosan elviszi majd. Nem jog nélkül tekintik a Taaffe-ministeriumnak az antisemitikus mozgalomra vonatkozó bizonyos rendeleteit mint első jeleit annak, hogy Taaffe Rothschild előtt lerakta a fegyvert. – Ezen felfogás helyességét egy egész sora a hozzánk Bécsből. Budapestről, Prágából sat. érkezett magánleveleknek egész terjedelmében megerősíti.”

S a „Berliner Osiend-Zeitung”:

„Mi indítja – kérdezzük – az osztrák kormányt arra, hogy patriotikus alattvalóinak megtiltja, hazájuk további elzsidósodása ellen tiltakozást emelni? „A zsidók politikai és vallásfelekezeti nézeteire való tekintet?” Egy ilyen tekintet bizonyára igen gyöngéd és dicséretreméltó; de hát nincs-e a rendelet tekintettel az antisemiták politikai és felekezeti nézeteire, a kik pedig felülrá valamennyien a kormány hű párthivei, míg a zsidók ezt nem is állíthatják magukról. Az osztrák kormány egy végzetteljes tévedésben látszik lenni, ha azt hiszi, hogy az ilyenféle rendszabályok a zsidókérdést kivilágbólitják; szélmalom elleni harcot kezd ezzel, ha ilyen eszközökkel a teljességgel egészséges és jogosult agitációt a zsidók ellen elnyomhatni véli. Senki sem úszhatik az ár ellen, s így az osztrák kormány sem, ezt majd a mozgalomnak további folyamata Ausztriában igen hamar be fogja bizonyítani. Az uralkodó kormány hatalmasabb mint minden, még a leghatalmasabb kormányi s, és dacára minden, látszólag legyőzhetlen akadályoknak utat fog tömi magának, minden ellene szegülőt magával sodorva. Még most ama nagy döntő ütközet, a mely a keresztény és a semitikus világnézet között ma folyik, csak a szellemek harca. Ha egyszer megszűnik ez lenni, s a kétségbeesés örvényének szélére hajtott népek az önségélyhez nyúlnak, ez egyedül azon kormányok hibája lesz, a melyek semmi figyelmeztetésre nem hederítve, a „laissez aller, laissez faire” elvét követik. A zsidókérdés szabad és nyilvános megvitatása, a melyet a mi kormányunk bölcs értelemmel soha se gátolt, a legbiztosabb levezető csatorna, s folyton megnyugtatólag és felvilágosítólag hatott; gondolja meg azt az osztrák kormány hogy, ha, habár tán a legjobb szándékkal, a gözszellentyűt bedugaszolja, ennek elzárása a k a z á n s z é t r o b b a n á s á t v o n h a t j a m a g a u t á n .”

C r e m e r német birodalmi gyűlési képviselő, egy, a berlini 5-ik kerületben ápril 12-én tartott polgári egyleti igen látogatott gyűlésen elmondott beszédében szinte megemlékezett a fentebbiekben rajzolt bécsi viszonyokról, s többi közt ezeket monda:

„Ausztriában a helyzet nagy változáson ment keresztül az által, hogy ott is tartottak antisemita gyűléseket. Ezek rendkívüli fontossággal bírnak, a mennyiben most már Bécsben, a zsidóság hatalmas metropolisában is elkövették a merészséget, egy nyílt szót szólani. Ennek ellenében most Taaffe minister indítva érezte magát, minden ilyenmő gyűlést betiltani. Bureokratikus és theoretikus szempontból tekintve ez igen szép dolog ugyan, de ha a minister úr azt hiszi, hogy ezen utón a zsidókérdést megoldhatni fogja, akkor sajnálni kell azt, hogy ő általában ministeri tárczához jutott. (Viharos tetszés.) Annak a kormánynak még előbb meg kell születnie, a mely merészelné saját nemzetének száját betömní, és saját népének megtiltani nyíltan kimondania azt, a mit bevándorlón idegenektől eltűrni nem akar, s a mit rajtuk kifogásol. (Bravó!) Az a körülmény azonban, hogy az osztrák kormány mindamelltt megkísérlem szeretné ezt, csak azt bizonyítja, hogy mily erőssé és hatalmassá lett a zsidóság Ausztriában, és annál nagyobb örömmel tekinthetünk mi saját kormányunkra, a mely, hála isten, ilyen dolgoktól magát távol tartani tudta.”

S végül a „Neue Deutsche Volkszeitung” ezt az ítéletet mondja Taaffe grófról:

„Nem tudjuk milyen „nehéz” Taaffe gróf, hogy magát mint súlyt arra a szellentyüre merészli helyezni, a melyet gyülekezési és szólási szabadságnak hívnak. Azt azonban tudjuk a fizikából, hogy egy fűtött gőzkazánál, a melynek szellentyűjét eldugaszolták, csak két lehetőség állhat be. Vagy a levegőbe repül recsege a ventilen levő súly, vagy – ha ez elég „nehéz” – szétdurranik a kazán. S itt eszünkbe jutnak a következő rímecskék:

Schlafe, Jüdchen, schlafe, Schaafe,	Viel geduld'ge Schaafe
Ob dir wacht Graf Taaffe!	Weidest du Graf Taaffe!
Vor Antisemiterei	Neben Steuerseheererei
Schützt er dich durch Polizei.	Rufst du gar den Wolf herbei! –
Schlafe, Jüdchen, schlafe!	Ist das Kecht Gráf Taaffe?

Schlafe, Oesterreich, schlafe!	Sieh dich vor Gráf Taaffe!
So befiehlt Gráf Taaffe.	Wenn aus seinem Schlafe
Ob der Jud' dich quält und plagt,	Das gequälte Volk erwacht...
Nicht gemuckt und nicht geklagt!	Es dich zum Rabbiner macht!
Schlafe, Oesterreich, schlafe!	Lockt dich das Gráf Taaffe?

Hogy azonban Taaffe gróf szörnyen csalatkozott akkor ha azt hitte, hogy rendszabályaival az antisemitizmust Bécsben és Ausztriában elnyomta, arról meggyőzhette őt azon, a bécsi reformmegyleti tagok által a Reichsrath képviselőházához intézett és Schönerer képviselő által május 10-kén benyújtott kérvény is, a melyben az kéretik, hogy a „képviseelőház hívja fel a kormányt kellő rendszabályok megragadására arra nézve, hogy az Oroszországból jövő zsidók Ausztriában le ne telepedjenek, s azok keresztülvonulása is lehetőleg korlátoztassék.”

Sőt a „Pester Lloyd” két ily kérvényről beszél. Hogy a második kérvényt kik írták alá, e sorok írásáig nem tudjuk. Ugyancsak a „Pester Lloyd” egy május 11-ki távirata szerint „Schönerer kérte a kérvények felolvasását s azoknak a gyorsírói naplóban való ki nyomtatását, megjegyezve, hogy „a kérvények kétségtelenül Ausztria keresztény lakosságának hangulatát fejezik ki, a mennyire ez nincs elzsidósodva. (A telegrafirozó zsidó sornaliszt ide azt biggyeszi hogy: „Derülség és ellenmondás,” és „Harsogó nevetés.” Tehát az osztrák képviselőházban is csak úgy divatozik a nevetségessé tenni-akarás mint minálunk; ha ugyan a telegrafirozó zsidó sornaliszt itt is nem hazudott. – Szerk.) A javaslat mellett 20 képviselő, köztük Fürnkranz és Löblich álltak fel; le n g y e l egy sem (Ezek a lengyelek tehát csakugyan javíthatlanok. – Szerk.) A kérvényben kiemeltetik az is, hogy az orosz zsidók bevándorlása miatti aggodalmak M a g y a r o r s z á g o n már m e g y e i h a t á r o z a t o k é is vezettek.”

E kérvények tárgyalása alkalmával tehát nemsokára hallani fogunk egy nagy zsidó vitát az osztrák képviselőházban.

*

Daczára azonban a gyűléskedő zsidó fullajtároknak, a zsidógyárosok szolgálatkész munkásainak, Taaffe gróf „felvilágosultságának” és Rothschild Wertheim-kasszáinak, a bécsi zsidókat mégis az a sejtelen kezdi ellepni, hogy alighanem nekik is Palaestina-ba kell nemsokára vándorolniuk. Ennek bebizonyítására a „Wiener Allgemeine Zeitung” után ismertetni fogjuk itt azon zsidógyűlés lefolyását, a mely a múlt hó folytán Bécsben, Palaestina gyarmatosítása kérdésének tárgyában tartott.

„Múlt szombaton (ápril 8-án) 7½ órakor este a Nagy-hidutcza 6. szám alatt Bécsben levő zsinagoga „Beth-Hamidrasch”-ában egy, Bierer törvényszéki orvos úr által egybehívott gyűlés jött össze, a mely Palaestina kolonizációjának kérdésével foglalkozott. Az elnökséget Spitzer rabbinus úr (Notabene: Mikor zsidókról, s legyenek ezek bár rongyszedő zsidók, van szó, a zsidó lapok mindig oda teszik a nevek után hogy „úr”; gojok ilyen kitüntetésben rendszerint nem szoktak részesülni. – Szerk.) vitte. A gyűlést egybehívónak jelentéséből az vehető ki, hogy ő egy együletet akar alapítani, a mely Palaestinának orosz zsidókkal való kolonizációjával foglalkoznék, s e nevet viselné „Ahavath-Zion”. A legújabb oroszországi zsidóheccz kezdetén arról volt a szó, hogy az üldözötteknek Spanyolországban szereztessék hon. Szerencsére az emberek ezen eszmétől hamar elálltak, mert Spanyolország a zsidóknak egy oly emlékczedulát (Denkzettel) adott, a mely a zsidók még legtávolibb ivadékaik előtt is felejthetetlen marad. Szónok így folytatá: „Azt mondják, hogy az Ígélet földén nincsen elég víz, a mely pedig a földművelésre föltétlenül szükséges. Nekem uraim minap volt alkalmam orosz hittársakkal beszélmem, a kik ezen ellenvetés ellenében lelkesülten így kiáltottak fel: „Könyeinkkel fogjuk a földet megnedvesíteni”. (Felkiáltások: Képzeltés! Ábrándozás!) Szónok végre meleg szavakkal ajánlja Palaestina gyarmatosítását, és utal a már Ausztriában is kitérésre jutott antisemitizmusra. – Spitzer rabbinus megjegyzé: „Már vallási szempontból is Palaestina felé kell gravitálnunk. Ha szerencsétlen hitsorsosaink Amerikába szorítatnak ki, ott elefelen mondásai között az egyület alakítása ellen nyilatkozik. „Hogyan hozhatnánk mi össze a nagy exodusra szükséges 50 milliót? (Hiszen ha csak erről az 50 millióról van szó, akkor úgyis jó: van 100-200-szor ennyi pénzük egyedül maguknak a Rothschildoknak. Szerk.) Nekünk Ausztriában, daczára az egy kicsi antisemitizmusnak, egyáltalán nincs szükségünk ilyen terveket táplálnunk. (No no! Nem kell elbizakodni; „Denn mit des Geschickes Mächten – Ist kein ew'ger Bund zu flechten, – Und das Ungiück schreitet schnell.” – Szerk.) – Spitzer rabbinus az előtte szóló fejtegetései ellen fordul, s egy ilyen egyület teljesen észszerűnek tart. „Mi zsidók – monda, – szolidaritásban állunk egymással: egy mindnyájunkért és mindnyájunk egyért! (Bravó!) Ha testvéreink a messze távolban kimondhatlanul szenvednek,

mi is érezzük a fájdalmat ő velük. Senki sem veheti ezt nekünk rász néven. A zsidóknak Ausztriából való kivonulásáról senki sem beszélt. (Pedig bizony nem ártana erről is beszélni. – Szerk.) Mi osztrák zsidók tán a legszerencsésebbek vagyunk az egész világ zsidósága között. (Ez igen értékes beismerés annál is inkább, mert mindig azon nyargaltak velünk szemben, hogy Angliában, Franciaországban sat. mily becsültek s boldogok az ottani zsidók. – Szerk.) Igaz ugyan, hogy mi várjuk a messiási korszakot, és szívünk az oly sokáig hiányzott Zion felé van irányulva, de a messiási idő elérkezéig itt maradjunk (Ugyan kérjük, ne bolondozzon Spitzer úr! Különbösen pedig a Messiás már itt van, s ez a Messiás a: korszellem, a mely majd „visszavezet” benneteket az Ígéret földére. – Szerk.) mint hü alattvalói a fenséges dynastiának, a melynek oly sok jótéteményt köszönünk.” Erre az alapszabályok megvitatására egy öttagú bizottság küldetett ki.

Azonban a Palaestina kolonizációja fölötti tervezgetés mellett a bécsi zsidók nem feledkeznek meg arról sem, hogy egyelőre Bécsben is telepítsenek meg muszkaországi kedves testvéreket, mert bécsi hírek szerint a Bécs melletti Hernalsban, a zsidó „Bauverein” által épített 95 üres ház elűzött muszka zsidók számára rendeztetik be. Boldog Bécs!

A zsidóknak és csatlósainak az antisemitizmus ellen használt leggyakoribb fegyverük az a ráfogás, hogy az „vallási fanatizmusban és türelmetlenségben” leli kútforrását. Nohát halljátok ti ravasz zsidók a következő dolgokat! A „Neue Deutsche Volkszeitung” ápril 9-ki számában ez is olvasható:

„Létezik Németországban egy úgynevezett „szabadon gondolkodók szövetsége”, a melylyel mi legkevésbé sem rokonszenvezünk, de amely minden bizonynyal nem eshetik abba a gyanúba, hogy keresztény hitbuzgalmat fejt ki. És íme, ezek az emberek is antisemiták. Dültől tajtékozva írja egy sémita kis-i.– a következő levelet Löb Sonnemannhoz (a „Frankfurter Zeitung” szerkesztőjéhez), a ki e levelet lapjának 95. számában hozza:

Majnai-Frankfurt, ápril 2. – Szerkesztő úr! „A „Menschenthum”, a szabadon-gondolkodó szövetség közlönye, a mely szövetség e hóban városunkban ülésezni fog, január 29-ki, 5-ik számában egy cikket hoz e cím alatt: „Reakció és zsidógyűlölet.” Ez a zsidóknak rendkívül kedvezőtlen lefestését tartalmazza, azok üzelmeit általában, különösen pedig a frankfurti bankárok üzelmeit világitja meg, a kik a nép jólétére nézve különösen veszélyeseknek rajzoltatnak. A cikk szerint a legutóbbi 10 év alatt 44 frankfurti bankár, köztük 40 (!) zsidó, hitükhöz tartozó ügynökök, utazók és más közvetítő személyek által mindenféle papírokat árusítottak el. a mi által déli- és közép-Németország oly veszteséget szenvedett, a melyet szakértők jóval többre mint egy milliárdra számítanak. A cikk hivatkozik Andree „Zur Volkskunde der Juden, 1881.” című értekezésére is, sat.

S ha Iczignek vagy Levynek okulására ez sem elég, akkor ajánljuk olvasásra nekik R e n a n Ernőnek, a „Revue des deux mondes.” egyik közelebbi füzetében irt egy értekezését, a melynek végén éles vágások méretnek a mai zsidókra, a kik, mint a czikk mondja: „aratnak ott, a hol nem vetettek, és nyereségeket söpörnek be, a hol nem dolgoztak; a kik az őket üldözők eszén túljárnak, s magukat az őket megvetők előtt nélkülözhetlenné teszik, s a kik előtt egy pénzzel telt zacskó meg egy órai élvezet fontosabb mint minden eszményi” sat.

*

S úgy látszik, mintha a zsidók most már inkább szeretnék, ha az antisemita mozgalom csakugyan „vallási” indokokból eredő lenne; mert máskép nem magyarázható meg az a bódult öröm és diadalmas magaviselet, a melyet az internacionális zsidósággal együtt a „Pester Lloyd” is tanúsít, a midőn april 8-ki száma esti lapjában szélyesztett betűkkel e sürgönyt bocsátja világgá:

„Róma, május 8. – XIII. Leo pápa az oroszországi zsidóüldözések alkalmából egy encyclicát bocsátott ki azon római katolikus püspökhöz, a kik vagy az üldözöttek országában laknak, vagy a kivándorlóknak segédkezet nyújthatnak. Az encyclica felhívja a püspököket arra, hogy községeknek a keresztény felebaráti szeretetet szívükre kössék, s különösen arról gondoskodjanak, hogy katolikusok zsidóüldözésekben részt ne vegyenek.”

Bizonyára ez a legeslegelső pápai encyclica, a mely a zsidóság tetszését megnyerte. Ezelőtt valamennyi encyclica a silányabbnál-silányabb gúnyolódás tárgyát képezte a zsidó újságok „Leitartikel”-jeiben. A katolika egyház s annak feje évtizedek óta az a czélpont volt, a mely ellen a legmérgezőbb nyilatkat, a leg-súlyosabb journalistikai lövegeket röpítette az internacionális zsidóság. S ma?! . . . A katolika egyház fejét, a kinek a zsidó-szabakörműves páholyokban csak „Az impostor” *) a szokásos, rendes neve: most mint megváltóját látszik üdvözölni a már félig összezúzott internacionális zsidóság.

Csak egyet ne felejtss ki számításaiból a zsidóság, a mely most egyszerre olyan jó „pápista” lett, azt t. i, hogy a katolika egyház feje, az általuk oly dühösen üldözött kereszténység magasztos tanai értelmében, a zsidók ellen nyilvánuló erőszakosságokat kárhoztathatja ugyan, (hisz az egyház a háborút is kárhoztatja!) de ezzel még nem foglalt s nem is foglalhatott állást az antisemitizmussal mint politikai, gazdasági és társadalmi kérdéssel szemben, a mely kelet- és közép Európában törvényhozási megoldásra vár.

*) L. Zimándy Ignác : „Ébresztő hangok” című műve 1881. évfolyamának 95. lapján.

Ilyen törvényhozási kérdésekben, tudhatja ezt jól a zsidóság is, a római pápától még a valóságos „pápisták” se szoktak egy országban se utasításokat kérni, de viszont a római pápa se szokott ily törvényhozási kérdésekben utasításokat adni, amit ha esetleg valamely más mint a zsidókérdésben (sekkor is csak, ha mellettük szólalna fel,) megtenne, bizonyára a zsidók lennének a legelsők, a kik tiltakoznának az ilyen eljárás ellen.

Azért hát kár annyira ujongniok a legújabb keletű, körülmetélt „pápisták”-nak XIII. Leo pápa legújabb encyclicája fölött!

II. évfolyami I-ső(októberi)füzetünkben, a lapokban oly nagy port vert pásztói „zsidóheccz” ügyéről csak pár sorral emlékeztünk meg, kijelentvén, hogy „ez ügy hivatalos eljárás tárgyát képezvén, még úgylis lesz alkalmunk vele foglalkozni.”

S az idő és az események teljesen igazolták ezen rezervált magatartásunk helyességét, mert ma már kiderült tény az, hogy míg a múltévben a felbőszült zsidó sornálok fennen követelték a kormánytól „lázongó antisemiták példás megbüntetését,” valójában nem keresztények üztek „zsidóhecczet”, hanem zsidók üztek keresztényhecczet; mert a pásztói szolgabírónak f. é. april 13-kán ezen kihágási ügyben hozott ítélete szerint Friedmann Adolf, Reiner Ábrahám, ifj. Reiner Ármin, Keszler Jakab, Singer Emánuel, Ulmer Farkas, id. Reiner Ármin, Ulmer Gábor, Deutsch Jakab, Reiner Károly, Perlusz Sámuel és Schwartz Márton zsidók 1-8 napi elzárásra és 10-100 frtnyi pénzbírságra, Schwarcz Márton és a zsidók által bepanaszolt keresztény-magyarok pedig csak 5-75 frtnyi pénzbírságra ítéltettek, azon indokból, mert a most elősorolt zsidók voltak a provokálok és hecczmesterek.

Ezen igazságnak kiderítéséért ugyan kár volt a zsidó lapoknak a múlt ősszel oly veszett lármát csapniok.

Szatmármegye derék közönsége igen helyesen nem elégedett volt meg azzal, hogy a muszkaországi zsidók beözönlése megakadályozásának eszközlését feliratilag kérje a képviselőháztól, hanem ezen határozatát, hasonló feliratoknak a képviselőházhoz leendő intézése céljából megküldte valamennyi törvényhatóságnak, s ezzel egy, következményeiben kiszámíthatlan horderejű politikai akciózt kezdeményezett, és pedig meglepő sikerrel; mert a feliratot e sorok írásáig már elfogadták: Heves, Somogy és Torontál megyék is; mivel pedig a legtöbb megyében május hó folytában tartatnak az évnegyedes megyebizottsági gyűlések, gyors egymásutánban fogunk a közeli napokban értesülni az antise-

mitizmus hódításairól a törvényhatósági közgyűléseken; mert a szatmármegyei körlevél tárgyalása kedvező alkalom nemcsak a muszka - országi hanem a m a g y a r o r s z á g i zsidók viselt dolgait is kellőleg szellőztetni, amint ez Somogy megye közgyűlésén is történt.

A szatmármegyei körlevél tárgyalásának részleteiről eddig csak Esztergom- és Somogy megyéből vannak tudósításaink.

Esztergom megyében különös fátum érte a körlevelet A tárgyalás folyamáról az „Ellenőr” april 22-ki esti lapjában ezt írja:

„A vitát kísérő zaj oly mérveket öltött, hogy mikor a főispán az átirat egyszerű tudomásul vételét indítványozta, alig volt egy-két tagja a gyűlésnek, ki szavait tisztán megértette volna. Az indítvány pártolói a nagy zajban a tudomásul vételt aztán úgy értettek, hogy a főispán az átiratban foglalt indítványt magáévá teszi, s minthogy ez céljuknak teljesen megfelelt, egyhangú helyesléssel kísérték a főispán szavait. Künn a városban aztán oly erélyvel terjesztették a vélt győzelem hírét, hogy 24 óráig egész Esztergom elhitte nekik, s csak másnap nevetett fel-sülésükön.”

Tehát az esztergom megyei főispán úr egy fogással élt, hogy a megye közönségének érzülete ne juthasson kifejezésre. Hogy ezzel a zsidóság ügyének Esztergom megyében mennyire használt: az persze más kérdés.

Nem volt ilyen ügyes és ennél fogva szerencsés Somogy megye főispánja: Jankóvich László úr, amint a kérdéses körlevélnek az e hó első napjain tartott megyebizottsági közgyűlésen lefolyt tárgyalása alkalmával történtek tanúsítják. A Kaposvárott megjelenő „Nép-jog” című lap, május 6-ki számában ekként írja le Szatmármegye körlevelének tárgyalását:

Az állandó választmány a kérvényt pártoló tudomásul vétetni ajánlja s javasolja, hogy Somogy megye külön, h a s o n l ó értelmű felirattal járuljon a képviselőházhoz.

S z a l a y Imre: Mindenekelőtt a főirat felolvasását kéri. – Ez megtörténvén, hosszabb beszédben mondja el nézeteit.

Nemcsak Magyarországot – úgy mond, – hanem az egész európai közvéleményt foglalkoztatja ma már a zsidó-kérdés. Bármennyire inopportunosnak lássék is valaki előtt az ügyet bolygatni, elzárkózni immár előle nem lehet. Ő saját részéről az országházban is kifejtette nézeteit és kerületében is előadta. Anélkül, hogy a megszokott értelemben vett antisemita lenne, ki kell jelentenie, hogy a zsidók maguk indították föl maguk ellen a közvélemény bírálatát; s nem vallási és nem felekezeti kérdés az, ő sem abból a szempontból ítéli meg, de n e m z e t i s é g i és fajkérdés. A zsidók, látjuk azt az országban, tisztelet a kivételeknek, nem mutatják föl a magyarosodásnak azt az arányát, az összesedésnek azt a mértékét, a melyet a magyarosodás megkövetelne; ez nemzeti szempont, és ebből a szempontból nem habozik ki-mondani, hogy a zsidó elemnek jövevények általi szaporodása Magyarországnak nem fekszik érdekében. Politikailag is a zsidóság magatartása ismeretes, ez nem hangolhat részükre senki olyat, ki hazáját

szereti; a mi pedig németességekkel illeti, azt nem helyi szempontok és tapasztalatok szerint kell tekinteni, hanem általánosságban, akkor a bírálat bizonyára nem a zsidók javára üt ki. Szóló példát hozhat föl. Például Budapestről. Hogyan áll a fővárosban a dolog? Menjen valaki végig az utcán, tíz czégtábla közül kilencz német s a kilencz kereskedő közül nyolcz bizonyosan zsidó. Ez ekként van. Statisztikailag lehet kimutatni, hogy a németesség legerősebb fészkei éppen a zsidó-bureauk, s az ránk közönyös nem lehet, hogy van itt egy faj, mely ily kizárólagos és elszigetelt állást foglal el a magyar társadalomban az ő szokásaival, sajátságaival, németességével. E szempontokból, de hozzátéve azt is, hogy nemzetgazdaságilag nem ajánlatos, miként a jövevények részben földhöz ragadt szegényen s még a megélhetés föltételeivel sem rendelkezve áraszák el az országot, magáévá teszi és pártolja Szatmármegye fölíratát azon indokolás kapcsolatában, miként ily törvényhozási intézkedés szükségese nemzetiségi szempontból multhatlanul főnforog.

N e m e s s Józsa plébános: Erős kifejezésekkel és éppen nem változatos beszédben nyilatkozik általában a zsidókról. Huszonkét éve él a nép közt és érintkezik vele, e huszonkét év alatt csak azt tanulta, hogy a demoralizáció fő okai a zsidók; a mi szenny, piszok, csalárdság és ismeretes praktika a nép elnyomítására agyban megszületik és valóságot nyer, az mind a zsidóktól, e parazitáktól ered, és mind becstelenségre és a morál tönkretételére irányul. A zsidó tönkretesz a jóhiszemű falusi népet, elrontja erkölceit az ő praktikájával, kijátsza jóhiszeműségét, s gyalázatos üzelvei oda viszi a dolgokat, hogy a becsületes magyar ember maholnap már nem leli hazáját a saját hazájában. Kivétel – de nagyon kevés kivétel (Tetszés és derűtlenség.) van. Cassandra-jóslatot mond: vigyázzon a nemzet, ha ez a dolog még csak rövid ideig is így tart, akkor nem az teljesül, hogy Magyarország nem volt hanem lesz, de teljesül megfordítva, hogy Magyarország volt, de majd nem lesz. – Pártolja Szatmármegye felíratát, nemcsak, de az indokolásba kéri felvenni, hogy a megye magáévá teszi e fölíratot Istóczy tanai szellemében, magáévá teszi azért, mert a zsidófajt veszedelmesnek és eltűrhetlennek tartja itt az országban. (Éljenzés.)

S v a r c z Samu: Védi a zsidókat a németesség vádja ellen. A hazaszeretet mértékét nem a faj, vallás és születés határozza, és azért nagyon sajnálja, hogy a szeretet papja (Éljenzés Nemess Józsa.) és a szabadelvűség apostola, minő Szalay Imre, ily tanokat hirdetnek itt. Ebből azonban ő csak azt tanulta, a mit már azelőtt tudott, hogy igaza van annak a franczia mondásnak, mely azt tartja: „A magasztosát a nevelésgestől csak egyetlen lépés választja el.” Hozzájárul Szatmármegye fölíratának pártolásához,(!) de nem teszi magáévá azt az indokolást, melyet az előtte szóló bizottmányi tagok előadtak. (Azt meghisszük! – Szerk.)

S z a l a y Imre személyes kérdésben kér szót. Svarcz azt mondja, az ő beszédjén azt az okulást merítette, mit a franczia mondás fejez ki, hogy a magasztosát a nevelésgestől csak egyetlen lépés választja el. E tanulságot szóló teljességgel be nem látja. A mondás alkalmazásának itt nincs helye azért, mert mint látszik, az ő beszéde Svarcznál nem nevelésgest szült, sőt éppen ellenkezőleg hatott, majdnem a k ö n y f a c s a r a s i g megindította. (Élénk derűtlenség.) Ennyit akart mondani.

Bárány Gusztáv: A humanizmus nevében általános türelmetlenség közt kéri a közgyűlést, ne fogadja el Szatmármegye feliratát, mely fölösleges, nem a magyar nemzet jelleméhez való (Kiáltások: Eláll! Eláll!) a menekülők elől az utat elzárni, azok a szerencsétlen (Zajos Eláll! Eláll!) Szónok befejezi beszédét anélkül, hogy tisztán megérteni lehetne a végét.

Szabó Kálmán: Tisztelt közgyűlés! (Halljuk!) Nem szólottam volna e tárgyhoz, ha az előttem szólottak a tárgyat fel nem cserélik, és a vitát idegen területre el nem hurcolják.

Itt ma a kérdés az, hogy Szatmármegye átiratával és az abban foglalt kérdéssel: az Oroszországból kiűzött és hozzánk bevándorló zsidókkal mi történjék?

Erről kell tárgyalni. Én tehát ellentétben előttem szólott Svarcz Samuval, ezennel kijelentem, hogy Szathmármegye átiratát az abban foglalt indítvány és indokolással el nem fogadom.

Az érkező vagy fegyverrel kezében jön, hogy követelje a földet, mire szüksége van, és azt elfoglalja vérrel, diadalmaskodva; vagy érkezik könnyörögve mint üldözött. A mit az előbbi meg nem nyer kardja csillogásáért, – azt megnyeri az utóbbi könyeiért. Az üldözött előtt ajtót nyit az emberszeretet és megosztja vele hajlékát – távol azon gondolatától, hogy hasznót vegyen könyörületéből. . . . Ezért az üldözés elől menekülöktől vámot szedni nem akarok. Nem akarom a szerencsétlent pénzétől megfosztani, hogy ekként vásárolja meg a honosságot. Ily sarcolást a humanizmus és kereszténység meg nem szívei.

De ha nem kell szerencsétlenségükből a haszon, úgy nem kell annak átka sem.

Ezért nem is adok nekik honosságot semmiként sem, mert bár az üldözött előtt a sorompót lezárni nem szabad, de a ragályos helyről menekülőt kontumácziaiba, záros helyre internálni kell. Ezen menekülők pedig arcukon, hátukon hurcolják a borzasztó ragály miazmáit és bakteriáit. Hátukon ül a fajgyűlölet, arcukról ijeszt a nihil, a mely elől futnak.

A ragály elől futó Florenc, Milánó vendégszeretétét dögvésszel fizeti.

A bosnyák menekültekkel megkaptuk Bosznia összes átkát, a mely fiaink vérét és népünk vagyonát elnyeli.

Ezen nyomorultakkal megkapjuk a nagy nihilt. Ezen menekülők, ha szerte kóborolhatnak az ország vidékein, kétségbeesett arcukkal figyelmet ébresztve, sorsuk fátumát köztudatra juttatva, a gonosz ragály csiráit maguk rakják le a nép között.

Ezen gonosz sors folytatást kíván, és rémálmokat teremt – azért, hogy magukkal czipeljék mind tovább-tovább saját fajuk romlását.

Ezen üldözöttek sorsa összes szerencsétlenségét kapjuk jutalmul vendégszeretetünkért. – Országunk csendes jóléte van kockára téve az által, ha őket szabadon bebocsátjuk, és nem korlátozzuk vándorlásukat.

A közbéke azt kívánja tehát, hogy ezen szerencsétlen esélyektől országunk megkíméltesse, és ezért

a bevándorlottak honosakká nem lehetnek, szerte nem csatangolhatnak, – hanem egy meghatározott helyen internálandók, hogy a köznyugalom megőriztessék.

Ekként tehát mint üldözötteket befogadom, – internálok, (Hová? Tán Kaposvárrá? – Szerk.) és a dolgok és körülmények kifejléséhez képest idővel elhelyezem azon országba, hol üldözve nem lesznek, – de n e k i k h a z á t n e m a d o k .

Nem fogadom el tehát Szatmármegye indítványát, illetve átírtára azon indokolását, hogy beözönlésüket azzal akadályozzuk, hogy pénzért adjunk nekik honosságot az az hazát, hanem miként kifejteni szerencsém volt, adok nekik meghatározott helyen ideiglenes menhelyet, de a zavar elmúltával és a vész elvonultával határaitom ismét kívül helyezem, mert állami jólétünk és a közbéke ezt így követelik.

Elnökölő főispán: Szatmármegye főirata pártolólág tudomásul vétetik azzal, hogy Somogy megye hasonló értelmű felíráttal fordul a képviselőházhoz.

Mielőtt azonban tovább mennénk, sok félreértés elkerülése végett e tárgyban saját nézetét el nem hallgathatja; ő ugyanis – úgymond – nagyon szűkkeblű és helytelen eljárásnak tartja az ily főíratot. Ha annak idején a mi menekültjeink Törökországban hasonló fogadtatásra találtak volna, (Ohó! Ohó! Az egészen más! Szép hasonlat! közbekiáltások.) igenis, ha hasonló fogadtatásra találtak volna, nem tudom milyen véleményt alkottunk volna azok felől. („A végzés kimondatott, nincs helye a szónak” hangok. – A főispán még néhány megjegyzés után ekként fejezi be): A végzést kimondottam, de meg kell vallanom: pirulok és szégyen- gyalázatnak tekintem, hogy Somogy megye asztalánál hasonló beszédek és ily tárgyak fölött történhetnek. (Óriási zavar, kiáltások a teremben. Hangok: Mondja ki a végzést a Szabó Kálmán indokolásával! Ily indokolással!” – A főispán fölindulva veti magát helyére. Általános kínos zavar.)

Szálai Károly: T. bizottmányi közgyűlés! A végzés kimondatott. Ez be van fejezve. – Nekem nem is arra nézve van megjegyzésem, hanem megjegyzésem van arra, hogy a méltóságos főispán úr itt, és pláne már akkor, amikor a végzés is kimondatott, ily bírálat alá veszi a bizottmányi közgyűlés eljárását. Mi ez? t. közgyűlés! Én Somogy megye méltóságának érdekében teljes határozottsággal tiltakozom és óvástemek az ellen, hogy a főispán úr a közgyűlést ekként leczkéztesse, és a tárgyalás menete fölött hasonló bírálatokat használhasson! (Nagy zaj, mozgás, helyeslés és tetszésnyilatkozatok.)

Elnökölő főispán: (Fölindulva egész izgatottan.) Én a t. közgyűléstől engedelmet kértem, hogy szólhassak. Nézetemet elmondani jogomban áll. Leczkéztetésről itt nem volt szó, én nem leczkéztettem senkit – egyébiránt (hevesen) ezennel fölszólítom a tisztelt közigazgatási (!) bizottságot – nyilatkozzék, meg van-e ezzel az én elégtételadásommal elégedve? (Hosszas új zaj, zavar és mozgás a teremben) (Zaj. Halljuk!)

Széchenyi Pál gróf: T. bizottmányi közgyűlés, a méltóságos főispán úr engedelmet kért ahhoz, hogy nézeteit elmondhassa, azokat tehát elmondta, és hogy a magán-nézetek nem egyeznek, én semmiféle helyét

és okát nem látom az elégtétel-adásnak: azt gondolnám, tovább mehetnénk a tárgyalásban.

Ezzel a kínos incidens véget ért.

A vitának ezen részletes ismertetése után nem mulaszthatjuk el, igaz ügyünk nevében meleg köszönetünket kifejezni az ügyünk mellett felszólalt bizottsági tagoknak, különösen pedig Nemess Józsa plébános urnák, a ki a velünk, tisztavérű antisemitákkal való solidaritást nyíltan hirdetve, magasan lobogtatta az antisemitizmus zászlaját nemcsak Somogy megye közgyűlésén, hanem, mivel ez érdekes tárgyalást kivonatban majdnem valamennyi fővárosi magyar és zsidó lap is hozta: az egész világ előtt. Bár lelkes példája követésre találna a többi megyék közgyűlésén is!

De hazafiúi köszönetünk e tárgyalás lefolyásáért Somogy megye egész lelkes közönségét is illeti, mert Somogy megye magatartása szintúgy mint a közgyűlésén a zsidók bevándorlása ellen elmondott szónoklatok mint jég hideg zuhany zúdultak az egész ország zsidóságának és csatlósseregüknek a nyakába, épen azon pillanatban, a mikor itt Budapesten egy, a könyörületesség védpaizsa alá menekülni akaró nagyszabású philosemita-tüntetés volt készülődőben.

Mi pedig most már csak azt kiáltjuk, hogy: „Vivant sequentes!”

Nem a mi hibánk az, hogy e havi szemlénket csupa főispáni dolgokkal kell befejeznünk

Az „Ellenőr” május 2-ki számában olvassuk a következő hírcskét:

„Zemplénmegyében egy idő óta erős antisemita mozgalom érvényesítette magát, a mely a megyei kormányzat által tett előzetes rendszabályok folytán, a nélkül, hogy zavarokat idézett volna elő, valószínűleg egészen megszűnni fog. Az egész mozgalom mesterségesen (?) volt szítva, (Igen, mesterségesen, a zsidóság ismeretes „mesterségei” által. Csak nem kell az okot az okozattal felcserélni! – Szerk.) és az újonnan kinevezett főispán, Molnár István, annak tapintatos és körültekintő elnyomása által elismerésre méltó érdemet szerzett magának.”

Az „Ellenőr” e dicséretébe mi majd csak akkor fogunk belevegyülni, ha a fentebbieken kívül még azt is fogjuk hallani, hogy Molnár István főispán úr a „tapintatos és körültekintő” módon „elnyomott” zemplénmegyei antisemita mozgalomnak okait is szintoly tapintatos és körültekintő módon elnyomandotta, helyesebben mondva: elhárítandotta. Mert amíg ez meg nem történt: addig Molnár István főispán úrnál még nagyobb hatalom sem képes az antisemita mozgalmat „elnyomni.”

Panaszkönyv.

P. J. úrtól Temesvárról, –vonatkozással P. I-, b-i járásbíró-sági aljegyző urnák múlt számunk e rovata alatt közölt ellennyilatkozatára, – a következő levelet vettük:

A „12 röpirat” tekintetes szerkesztőjének, Budapestén.

Nem örömet vitázom, és legkevésbé a fenforgó körülmények között; de ügyem érdeke követeli, hogy P. I. aljegyzőnek, a röpiratok VII. számában, a nagy közönség megnyerésére hangzatos szavakban irt válaszát, jelentőségére nézve igaz értékére le-szorítsam. Igyekezni fogok azonban, hogy előadásomban, becses kívánságához képest, le-hetőleg és mentül rövidebb legyek.

En P. I. ellen a röpiratok VI. füzetében közzétett vádatom, most, miután védel-mét olvastam, még inkább fentartom; mert ha eddig P. I. felől gondolhattam is, hogy a fenforgó ügyben talán külbefolyások által mystificáltak, – most azonban, miután megrótt eljárását saját elhatározása és meggyőződése kifolyásának nyilvánítja, nincs okom vádjaim helyes alkalmazása felett többé kételkedni, és azért a nagy közönség előtt, mely előtt P. I. eljárását üres szavakkal és önmagasztalással tisztázni törekszik, újból és a leghatározottabban kijelentem: hogy P. I. a vizsgálatba valójában betolakodott, és hogy az ő mulasztásos eljárása, minden további baj és nehézségeknek kútforrása és következménye, mit következőleg indokolok.

A büntető eljárás 34. §-a szerint főbenjáró bűnesetek megvizsgálására törvény-széki jegyzők ki nem küldhetők, még kevésbé tehát bírósági aljegyzők, kiknek leg-többje még bírói vizsgát sem tett. Leányom ügyében tehát, mely nagy fontosságánál fogva azon P. I. által felemlített fogyatékos eljárás keretébe sehogy sem tartozott, – a kiküldetés mindenestre és annál inkább bevándó volt, – mert midőn m. é. október 4-én a mérgezési esetről a jelentés a járásbíró-sághoz beérkezett, a törvényszéki elnök, ki esetleg a járásban volt, személyesen intézkedett, hogy a vizsgálattal a bűnyegyekben jártas H. albíró bízzák meg, a mi meg is történt; hanem emez intézkedést P. I., ki a mérgezés felől ugyanazon nap éjeién a korcsmbában, a kerületi orvostól vett hírt és annak megvizsgálására, ez utóbbi felhívása vagy tanácsára oly rendszertelen módon vállalkozott, meghíúsította; – mert P. I. október 5-én már kora reggel, ismerve-e vagy nem a járásbíró-ságnál hozott határozatot? és a nélkül, hogy a 25. §. értelmében az előnyomozás megkezdéséről az államügyészséget értesítette volna, a helyszínére kisetett oly gyorsan, hogy midőn az albíró reggel 8 órakor az irodába felment, hogy a megbí-zást átvegye, P. I. akkor már árkon bokron túl volt, természetesen, mint ő állítja, az ügy iránti buzgalomból; és ez volt eljárásában az első és főhiba.

A másikat pedig azzal követte el: hogy a helyszínére kimenvén, ottan mit-sem tett, házmotózást nem tartott, bűnjelek után nem kutatott, – holott az albíró még két hét múlva is talált méregféléket R. J. szekrényében elzárva; hanem a helyett lement R. J.-hez az egyik tanyai szobába, a hol fennevezett apja, anyja, nővére és bátyja: a szegedi levelezésekből ismert R. I. ügyvéd együtt voltak, és ott ezen családi társaságban mintegy másfél órát eltöltött, a mely idő alatt, és ugyan-ama társaságban, csupán két jelentéktelen külső cselédet, a kocsist, ki leányomat októ-ber 3-án haza vitte és egy béresnőt hallgatott ki. – R. J. és két belső nőcselédet azon-ban ez alkalommal még nem tartotta szükségesnek kihallgatni, hanem jobbnak vélte, nekik a jobb és biztosabb előkészülésre időt engedni. R. J.-t csak 6-án a temetés után Buziáson, de ott is nem a hivatalos helyiségben, hanem a nagyvendéglőben, szülői, V. E. ügyvéde és B. N. megyei orvos társaságában, a két complex nő cselédet pedig, hogy vallomásuk R. J. vallomásának méltóbb visszhangjai legyenek, csak azon hó 9-én hallgatta ki; unokámat pedig, kire nézve október 5-én megkértem, hogy visszamenet Nagy-Köveseren, a hová őt az erdősné, hogy előttünk boldogult anyja szenedései felett ne nyilatkozhassak, orrunk elől elragadta, kihallgassa, nem tette, vagy ha tette is, mert $\frac{1}{4}$ óráig volt a kérdéses házban, de vallomását valószínűleg terhesnek találván, jegyző-könyvbe nem foglalta. És ha egy illetén eljárás után P. I. azt állítja, hogy R. J. ellen nem talált a letartóztatásra elégséges indokot, az igen érthető; de ha ugyan ő, egy ilyen eljárást correct és lelkiismeretesnek nevez el, az reá nézve már bűn és szűgyen, és hogy emez eljárásnak képe teljes legyen, ide jegyzem még azt, amit nekem azon napon, a midőn a vizsgálat tőle elvétellett, melyre nézve hamisan állítja, hogy azt saját belátá-sából bizonyos tanuskodás végett ő adta át, mondott, – mert az ő tanuskodása az, t. i. hogy október 3-án a mérgezés napján leányommal az úton beszélt és őt vidornak találta, oly csekély jelentőségű, hogy a végett a vizsgálat bizvást nála maradhatott volna, –

mondotta P. I. az napon az étkezés felett azon kérdésemre, hogy R.-ék miért siettetik annyira a vizsgálat befejezését, azt, hogy ő maga is megígérte nekik : hogy a vizsgálatot 14 nap alatt befejezendi, és saját véleménye kíséretében az államügyésznek betérjesztendi. Már most kérdem? – minthogy köztapasztalás szerint, az ember valamely dolog teljesítésére vagy barátságból, vagy valamely vizsontszolgálatért vállalkozik, hogy a jelen esetben, ezen igen fontos ügyben, melyik alternativa szolgált a P. I. által tett ígéretnél indokul? „Végül P. I-nek még megjegyzem, hogy kérése azon állítólagos végzéssel, melylyel a vizsgálatba való helytelen beavatkozása tudomásul vétetett, miről azonban, minthogy e tekintetben panaszos nem voltam, tudomásom nincs, és felőle csak annyit hallottam, hogy eljárása végett egész télen remegett, – még igen korai, mert ha ez irányban valamely igazolás tőle mégis követeltetett, (a mi egyidejűleg documentáláia annak, hogy betolakodása a vizsgálatba mégis helytelenítetett,) és ha az minden terhebb következmény nélkül, csupán tudomásvétellel odatott meg, az csak azért történt, mert eljárásának hibája, tényleges panasz híjában, ifjú kora és járatlanságának tudatott be.

Temesvárt, 1882. április 18-án

alázatos szolgálója:

P. J.

Hangok a vidékről.

– Nyílt levelek a szerkesztőhöz. –

Arad

Sokáig hallgattam és észlelődtem, mióta e füzetekben legutóbbi levelem megjelent. Hallgattam: de nem hunytam be szemeimet; s most, midőn újra megszólalok, az antisemitismus ügyének további sikereit constatálhatom.

Az antisemitikus áramlat, mely most egész Európán keresztül hőmpölyög, idáig veri hatalmas és áldásos hullámaival. A nép napról-napra éberebb lesz a zsidó üzelmekkel és gazságokkal szemben, és ami nem jelentéktelen tünemény, az „Alföld” című zsidó szerkesztőjű és zsidókat dédelgető lap is immár kénytelen volt közölni egy zsidóellenes cikket a mezőkovácsházi regale-bérlő – Heller Jakab ocsmány cselekedetei felől.

Nevezetesebb jelenség ennél az, hogy az aradi antisemiták, kiknek száma naponként gyarapodik, a kedvező zsidóellenes conjuncturák közepette immár antisemita egyesülés iránt lépéseket tenni szándékoznak. Egyelőre csupán oly társulás terveztetik, melynek tagjai magukat – minden formális eljárás mellőzésével – szavukkal kötelezik arra, hogy zsidókkal oly viszonyokba lépni nem fognak, melyekből ezeknek előnyük származhatnék. így beléphet az egyesületbe bárki is, aki „sajátos” viszonyai folytán a zsidók ellen nyíltan fellépni nem mer, és segítheti az antisemitismust addig is, míg az ügy diadala teljessé leend. E diadalnak már nemsokára be kell következnie, mert a gazság és bűn korszaka nem tarthat örökké, és le kell lepleztetnie egész undokságában és fertőjében, melyben zsidó mesterei fetrengenek.

K.

Vasmegye.

Tekintetes szerkesztő úr! – Egy szt. 1-i szegény özvegyasszonynak 118 forintra volt szüksége; ezt megtudván L. Fülöp zsidó, szintén sz. J-i lakos, ajánlotta a nevezett szegény asszonynak, hogy ő ad neki annyi pénzt azon feltétel alatt, ha egy jó helyen álló fél hold réjtjét egy

évi használatra neki átadja kamat fejében. A rét pedig oly jó, hogy bizton terem széna és sarjú annyi, hogy 35 frtot megér. A nevezett szegény asszony a kért 118 frtot fél évre kérte s azon időre le is fizette. Azért nagyon itt az ideje, hogy elővegyük a vesszőt míg nem késő, s leszoktassuk az elbizakodott, vesszőparipán nyargaló zsidóságot a sérthetlenségről, mert őket ilyesmire az emancipáció nem jogosította fel, s mint most látszik, velök nem az ország értelmes, vagyonos s e mellett hazafias támaszai szaporodnak, hanem a nép életnedvét kiszívó vampyrok, hyenák, kik a pusztulás temetőjén táplálkoznak, s kiknek jelenléte seholsem az egészséges nemzeti életerőt, hanem a felozlást jelentí, s kik mint férgek lepték el a megbénított nemzettestet, hogy annak megsemmisülését előidézzék.

Egy antisemita.

Liptómegey.

– A levél vége. –

G-r I., R-gy város derék virilistája előre gondoskodott mint fakereskedő. A városi képviselőtestület tagjainak beleegyezését és hallgatását megvette 20-150 frton; a milyen volt az egyén, oly nagy volt a Júdás ára. Három derék városi képviselőtestületi tagon kívül, mindnyájan G-r virilista ajánlatát fogadták el, és neki a fát átadták. Még a köbhüvelyk-kiszámításnál is csalás történt. Hiába szólalt fel V. I. apátplébános, M-y P. kereskedő és K-y A. polgár. Sőt a második M-y nyilvánosan mondta nekik az ülésben, hogy beleegyezésük meg van fizetve. Vörös pirt lehetett látni minden egyes Júdás arczán; de a többség és a pénz győzött. így potom áron kapta a fent érintett zsidó az 50 ezer frt értékű fát. Azelőtt több keresztény ház élt fakereskedésből s vagyonuk gyarapodott; de mióta' a zsidó filoxera betolakodott ezen kereskedésbe is, a keresztény fakereskedők tönkre mentek; mert becsületes ember nem versenyezhet olyan csalókkal. A fentnevezett Kóbi egyszerűszersmind szeszgyáros. Milyen csalások történnek a krumpli eladásnál, ez hajmeresztő.

Nálunk a krumplitermelés igen bő volt a múlt évben. A szegény paraszt egy mértföldnyi távolságról beszállítja burgonyáját tele szekérral, s kap érte egy pár krajczárt. Egy ismerős paraszttal egyszer találkoztam az utcán, ki épen az nap a zsidónak tele szekérral burgonyát szállított be, de a zsidó által megcsalatott. Tanácsot kért tőlem, mit csináljon most. Én utasítottam a bírósághoz. Más országokban ki vannak jelölve olyan helyek, a melyeken mindent meg kell mázsálni és pedig hivatalos felügyelet alatt. Nálunk persze senki sem törődik ilyen dolgokkal. Itt inkább a zsidó filoxerával fraternizálnak. így azután a szegény földmives különféle módon megcsalatik a zsidó kozmopoliták által. Könyveket lehetne összeírni különféle zsidó családokról. De nem akarom a t. közönséget ilyenekkel továbbra untatni. Áttérek most a vegyeskereskedésre.

A vegyeskereskedés nálunk már oly fokon áll, hogy a külföldi kereskedők becsületes keresztény embernek hitelt sem adnak. Ki ennek az oka? Az Izrael szemtelen népe. Mert az egyik Iczik ma, a második Duvidl holnap hamisan bukik, holnapután kereskedését átveszi Rachel

okos felesége s folytatja 1-2 évig. Az okos Rachel megint bukfcenzet csinál, átveszi a fia Khóbi, vagy pedig veje Jajteles. így megy az folytonosan, míg mindnyájan tele erszénnyel odébb állnak. Voltak esetek R-en, hogy egy év alatt bizonyos F-sch 3-szor változtatta czimerét. Ma volt M. F-sch, két hó múlva C. F - sch, fél év múlva B. F-sch.

Második eset a következő:

Bizonyos Sch-n 9 hónap alatt 33 ezerre menő csődöt mondott. Ő tudniillik kávé és cukrot hitelbe kapott, s azonnal más helyre szállította, és készpénzfizetés mellett sokkal olcsóbban adta el, mint ő hitelbe vette. Mikor pénze volt, csődöt mondott; felesége továbbra is folytatta a kereskedést. R-ről Kassára ment, ott nyitott kereskedést. Nem múlt el egy év, visszatért L.-Szt.-M-ra, s ott csalja most a világot.

Ebből az a tanulság: ne vásároljunk a zsidónál, hanem becsületes keresztény embernél; azután a zsidók kénytelenek lesznek kiköltözni régi országukba, Palaestinába.

Ügybarát.

Veszprémmegye.

(Vidéki judlereio k.) Valóban jót kell az embernek nevetni a lapok olvasásánál. Minap például a többek között azt írták, hogy „a Munkácsy Krisztus képének látása egy zsidó családot annyira meghatott, hogy azonnal elhatározták, miszerint a keresztény vallásra térnek át.” Továbbá közölték, hogy Budapesten a százháznál egy izraelita imaház felállítására tartott jótékony tánczvizalom felülfizetéseire mennyi keresztény adakozás történt. (Szegény együgyűek!) Ha igaz?!

Ugyanekkor nézzük a vidéki eseményeket.

K. .. mezőváros zsidai magukat az egész országban a legbecsületebb zsidóknak tartják, ezt fennen hirdetik, és panaszkodnak az antisemitismus ellen; s ugyanekkor, ugyanott a következő épületes dolgok történtek. Ugyanis lakik itt a városban egy gazdag, de együgyű és adósságokkal terhelt ember, kinek egyik szép házában két zsidó lakott bérben: az egyik főbérlő volt, s egy osztályát albérbe adta a másiknak; ezek versenyeztek rajt évek óta, hogy hogyan tegyék a háztulajdonos gojt tönkre, s végre látva azt, hogy egyik a másik nélkül semmire sem megy, mert mindegyik irigyelte a másiktól a konczot, szépen megegyeztek, hogy együtt teszik az ostoba gojt tönkre.

Végre sikerült az egyik élelmesebbnek, a ki csak albérlő volt, a másik mellőzésével és tudta nélkül, a házat úgy fele vagy kétharmada árért megvenni; ekkor a másik borzasztó lármát csapott, s elárulva szép tulajdonait, hogy neki elsőbbségi joga van e potya vételhez, összelármázta az egész várost, hogy ő így meg amúgy nem engedi, többet ad érte, szidta kedves fajrokonát, hogy ez őt kijátszotta, beperléssel fenyegette, – mindazáltal még ez ideig semmit sem tett, hihetőleg szép csendesen megegyeztek a konczon.

Nézzünk egy másik eseményt: X. úr elment vásárra egy pár ökröt venni gazdaságához; meglát egy pár szép ökröt, melyek megtetszettek neki, kér a szegény polgártól, de 300 frton alól nem kaphatta meg. Tovább megy s mire visszament azon elhatározással, hogy megadja értök

a kívánt 300 frtot, akkorra megvette egy, ezen k ... városi becsületes zsidó földesurak közül 250 értért, s még büszkén dicsekedett vele, hogy ő neki azért adta oda az eladó, mert adósa, s félt hogy haragot vesz magára, ha neki nem adja.

Valóban ideje volna, ha sorakoznának az antisemiták ezen üzelmek ellen; de szerény nézetem szerint ez csak úgy volna alaposan kivihető, ha a kereszténység becsületes osztályai, a hova sorozom a valódi antisemitákat, ott kezdenék, hogy hagynák el azon hibákat, a melyekben fájdalom ben lélegzenek, úgy mint az egymás iránti bizalmatlanságot, szőmegetartást sat.

K.

T.-Tokaj. (Hegyalja.)

Tekintetes szerkesztő úr! – A hajdankorban privilegizált, Zápolya s mások által történelmi nevezetességű, világhírű bort csepegő, nemes Tokaj városáról szól a szomorú ének.

Mint nagyrebecsült és becsülendő röpiratainak egyik olvasója bátorodom felkérni, hogy azokban soraimnak köztudomásra hozatalát eszközölni méltóztassék. Mert a zsidóság nyüge annyira elnyomta már e szegény hegyaljai népet, hogy az egy Tolcsvát kivéve, honnan már egy-pár szomorító czikk megjelent, még panaszkodni sem tudnak már végpusztulással fenyegető bajukról. Mert nyög itt Tokajtól kezdve: Tarczal, Mád, Tály, Szerencs, Zombor, B.-Keresztúr, O.-Liszka, Tolcsva, E.-Bénye, S.-N.-Patak, S. A.-Újhelyig, a közben eső kisebb községekkel együtt, nyög a magyar zsidók körmei alatt!

Pedig ha nem jajgatunk, senki sem segít bajunkon. Rajta tehát elvbarátok, viribus unitis. Itt az idő! most vagy soha!

Egy sóhaj jár a magyar ajkain a Hegyalja mentén: „Mi lesz belőlünk tíz év múlva?” Mert satnyulunk egészségben, deliségben, erőben, és fogyunk mennyiségben! Olyanok vagyunk itt mint a ferges fa, melyen a fereg lassan, de biztosan végrehajtja pusztító munkáját.

Ilyen fereg itt rajtunk a zsidó, s hizik vérünkön, mint fereg a fa nedvén.

Régen megvan jövendölve a nép szerint, hogy Antikrisztus fog jönni, s bár itt van 1868 óta, mégsem bírtunk eddig rájönni kilétére? Hát bizony antikrisztus az emanczipált zsidó! Azt mondják, hogy Magyarországnak 625 ezer zsidaja (antikrisztusa) van. Itt a Hegyalján minden városban felezik a létszámot; egy család 10-15 tagból áll. Isten csudája, hogy még felét képezzük a községnek!

A dhukthor urakban sem bízik már a nép, de ha mégis „m u s z á j” elhíni, hát ki tehet róla, h a t e m e t é s a v é g e !

Apadunk a halál, apadunk a kiköltözés által, míg a zsidók (antikrisztusok) szaporodnak, híznak, hatalmasodnak.

A Hegyalján nemcsak Tolcsva- mint egy onnan irt elvbarátunk mondja, – hanem minden város kis Jeruzsálem. A magyarok bennök a szolgák, a zsidók az urak.

Antikrisztusok ők, mert Krisztus követőinek ellenei. Vagy kell-e nagyobb antikrisztus a zsidónál, aki először paradicsomi kígyó módjára befészkelte magát szívedbe s Kain fajta testvéreddé lett.

Azután szabadon, a törvény szerint elszedi termő földedet, lakházadat, nadragulyás pálinkával és pancsolt borral elveszi egészségedet, rövidíti életedet, elveszi pénzedet, iskoláidat, hivatalaidat, elveszi fiad, leányod ártatlanságát, deliségét, becsületét, elveszi háza^ békéjét, elveszi nevedet, elveszi végre hazádat s életedet. Tehet-e még az Antikrisztus ellened egyebet, lehet-e még a zsidónál különb Antikrisztus?

Elemezzem talán ez állításokat?

Hogy testvéreddé fogadtad őket, igen szép (?) keresztény tett volt nemzedet egy magasztalt fiától!

De mennyi földet mondhatsz még magadénak, mely szép vidéken a zsidó körme közt ne lenne? Hol pihened ki éjjel és ünnepnapon reggeltől estig és 6 napig izzasztó munkád fáradalmait; nemde kunyhókban? Míg évtizedek előtt tulajdonodat képezett házadban a zsidók számtigatják éjjel nappal a procentet, mit rajtad nyertek és nyerendnek!

Nem mérgezed-e meg gyomrod, belső részedet, a tőle jó pénzért vett nadragulyás bolondító pálinkával és pancsolt borral? Nem rövidül-e ezáltal életed?

Midőn minden gseftet, kereskedést, bormanipulációt magához ragadott, nem veszi-e el pénzedet? Midőn borodat 2 hó múlva háromszoros áron adja el, nem az övé volt-e a szüret, a tied pedig csak a munka és gond?

Nem szorították e ki felső iskoláidból saját édes fiadat a tháti jerekei? Nem veszik-e el fiaink orra elől a hivatalokat? Vagy hány testvér magyar orvost tudsz felmutatni nektárt termő vidéken?

Pia katonáállítás van, örülsz ha fiad nem t a u g l i c h! Pedig azon szomorkodnod kellene! Mert satnya a fiad, mert a zsidó nem megy katonának, bármily trabális termető is, mert ők a sorozási – úgy mint más – törvényt is kitudják játszani!

Nem szégyen-e az, hogy minden évben adós marad a Hegyalja katonával?

Vagy nem a zsidók állítanak-e fiad ifjúságának és családjának megrottására r o s s z h á z a k a t, nem a mérgezett pálinka satnyítja-e el őket?

Nem-a zsidók veszik-e el leányod ártatlanságát, kivált ha szolgálatba adod, – nem minden ilyen leánynyal egy családot semmisítenek meg létezése előtt?

Nem veszi-e el a zsidó történelmileg híres nevedet is?

Mid van még egyéb odaadni valód magyar? Már üz, kerget ki a legutolsó vagyonodból, amit vérrel szereztél – hazádból is!

Még meghalni sem hagy itt saját földeden! Vagy számláld meg, hány testvéred mondott örök búcsút 1868 óta szeretett, vérrel öntözött hazádnak? Elveszi életedet, mert ha éhez, nincs könyörület benne irántad, ha ott adod is ki lelketed ajtaja előtt!

De legyen elég a panaszból; tudd meg, hogy a zsidó az Antikrisztus, mert a meddig ő viszi, pusztulást tovább vinni nem lehet!

A nép szava isten szava! A kiknek adatott a hatalom és tehetség, hallják meg a nép, az ő édes testvéreik segélykiáltásait, segítsenek a magyar nemzet betegségén, mert ha nem, egy nagy temetés lesz a vége!

Barta Károly.

Borossebesi kerület (Aradmegye.)

Tekintetes szerkesztő úr! – Vannak körülmények, melyekben csak meggyőződésünk, – öntudatunk, és hazafias, jó érzésünk szavára kell hallgatnunk.

A „12 röpirat” antisemitikus folyóirat mindenestre jó például szolgál magyar hazánk s a keresztény társadalom összetartására nézve, – s hazánkban flagellum Dei lesz a zsidók ellen, a kik mint nadályok, hazánkban minden rangot, osztályt, a népet kiszivattyúzzák, erkölcsi, szellemi és anyagi jólétök s tehetségökből s utóbb, mint sáskasereg, megtelve, tovább száguldnak.

A „12 röpirat” bőven Mustrál, és kimutat mindent; ámde legyen *nekem is szabad némely vidéki eseményeket elősorolnom, a melyek a talmudban gyökereznek.*

Ami egyszer kétszer elmondott, legyen elmondva harmadszor is. Bis repetita piacent!

A zsidók az egész sebesi kerületből, különösen ünnepeik alkalmával, összejövetelt tartanak, hol az egész itteni kereszténység elleni monopóliumot intézik. Az egyedáruságot hogy kivihessék: maguk között alapszabályokat csináltak, s ha egyik vagy másik azt megszegi, vagy gyűlekezeteik lefolyását s határozatait elárulná, üldözésnek van kitéve, s mindenben a mire vállalkoznék, általok elnyomatik. Meghatározták, hogy a gabonát ily áron, szilvát, gubacsot, pálinkát csak ily áron s csak ettől, vagy ettől veszik. Az italmérsi jogok bérbevétele végett, a birtokos uraságok ellen, ezeknek elnyomására, sőt megsemmisítésére mindent elkövetnek. (Ez a k a g a !! – Szerk.)

Minden könnyű nyereséymes vállalatból kizárják a keresztényt. Harmadéve történt, hogy a boros-sebesi uradalmi gubacs kibérlése végett egy zsidó társulat alakult; egy szerény, becsületes jellemű keresztény egyén, ki a szegény népnek jókat tett, a d-i körjegyző, ezen gubacsszedési társaság részvényesei közé bejutni kíváncsozott, de a gyűlésen, hol csupa zsidó volt, kikelt kiválóan egy, s hangsúlyozá: hogy őt (a gojt) ne vegyék be, nehogy az a keresztény goj a szép nyereséymesben velők osztozzék. Úgy is lett: kizárták. A nyereséymes pedig tetemes lett a gubacsban.

A gubacsszedésnél a zsidóság szörnyen demoralizálja a népet; gyermekeket, leánykákat, asszonyokat fogad fel, s engedélyt ad, biztatja őket, hogy tilosba is léphetnek; a zsidók a lopott gubacsot mind összevásárolják potom áron. Megveszik a gubacstermést 4-5 fáról, s ezzel henczegeve, hogy gubacsszedési joguk van, bérenczküldötteik által lopatnak több száz mázsára menő gubacsot a birtokos uraságoktól, kik 60,000 holdnyi erdejöket nem képesek a tolvaj raj ellen, minden lépten, éjjel nappal őriztetni.

1834-ben a borossebesi kerületben, a mely áll 50 s néhány községből, egy zsidó sem volt; van jelenleg e kerületben 300-nál több, a kik mind könnyűségekkel foglalkoznak; soha, sehol, nehezebb munka, szántás-vetéssel nem. Az italmérsi jogokat mind zsidók kezelik; kevert, rősz italokat árulnak, s az egyedáruság mellett a szorult nép kénytelen azt fizetni, a mi követeltetik. Keresztény korcsmáros n i n c s.

Az uzsora mérsékelt 24%. Vannak ugyan kivételek: Exceptis excipiendis, mint e vidéken levő 0. orvos, ki felülemelkedve a zsidó kö-

rülmények színvonalán, jó oktatással szolgál; de hasztalan, nem fog az a zsidókon. A vidéken grassált rablógyilkosságokban, ökör-, ló-tolvajlásokban majd mindenütt részt vettek a zsidók, sőt népeikkel éjjelenként Arad- s Biliarmegye közt lovagolva (!) száguldtak. E zsidók közül meglóttek hármat Nádas, Govosdia s Bihar szélén. A hamis passusoknak ők voltak gyártói.

Birtokosok, katolikus papok és más honoratorokhoz utalványokat menesztettek: „A vista zu zahlen”, vagyis, hogy e sorok előmutatójának ennyi s ennyi forintot fizessenek; mert ha nem: itt nem messze vannak a kerítés mellett szegény legények, éhezők!

A boros-sebesi kerületben újlag két körorvos választás volt; a déznaira megválasztott az itteni nagyobb részt román nép egy magyar körorvost; ezen állásra is zsidó concurált; továbbá a gurahoucziira lett választás eredménye 2 zsidó concurrens mellett, ismét egy magyar; azonban ezen érdemes, megyénkben már ösmeretes orvosunknak megválasztása meghiúsult; mivel az ottani zsidóság fellépett arrogantiájával; összejöttek s kinyilatkoztatták, hogy mivel Déznán magyar orvos választatott, náluk Gurahonczon nem fogják a magyart eltűrni; aláírási íveket nyitottak a megválasztott orvos ellenében, s elhatározták, hogy ők külön orvost tartandnak. Mire, úgy halljuk, hogy a megválasztott orvos a zsidók intrigái miatt állásáról leköszönt.

Különben mi ne igen csodálkozzunk a zsidók arrogáns fellépésén, tetteiken és gonoszságaikon, mert már Rutilius Flaccus, római költő is megírta a zsidók csalásait és uzsorás törekvéseit költeményeiben, s végül így fakad ki:

Atque utinam nunquam Judaea subacta fuisset,
Pompeji bellis, Imperioque Titi!
Latius excitat pestis, contagia serpunt!
Victoresque suos, natio victa premit!

Bizony, figyeljünk, kerüljük a zsidóságot és óvakodjunk tőle.

Comelius de Padurán.

Szerkesztői nyílt levelezés.

F. J. úrnak T-a. Nem kell olyan zokon venni a magunk emberei fölött írt kritikákat. A kiket azok nem illetnek, ne vegyék magukra. Működésünknek kettős célja van: az egyik a zsidóság kinövésői és hatalma elleni küzdelem, – a másik cél pedig jóakaró kritikája saját ferdeségeinknek, hibáinknak, a melyek bennünket a zsidóság játéklabdájává tesznek. Egyébiránt levelét, óhajtásához képest, az illető cikk írójának elküldöttük.

St. Zs. úrnak Z-r. Majd figyelemmel kísérjük.

K. J. úrnak B. F-d. A „Havi szemle” oly nagy arányokat öltött, (a mi különben igen öröndetes dolog,) hogy már kiszedve lett cikke kiszorult. Legközelebb jönni fog.

F. I. úrnak P-a. Már az idő által is meghaladva van. Mást kérünk.

B. D. úrnak P-ban. A levelet vettük. Legközelebb válasz megy.

